

Menungang Abar pasal si Jesus Kristo Sinurat i JUAN

Kepurisnan et itueng Surat i Juan

Ating Menungang Abar sigun dut ki Juan, atin nepepekilala ki Jesus bilang kaya seskeran neng beres et Empu' na “Negmendyaring taaw beke' liminegdeng atu't kityu”. Sinurat itueng tuturan na' itue apang sebarang memematsa' mengandel na si Jesus ating ipinange' Mememawi', ating Yegang et Empu' banar, na maya dye biyag kaya seskeran abit Empu' dut langit.

Pegketbes et peunang beres na meguuyun dut Beres et Empu' beke' dut ki Jesus, na ating unang bagi et itue atin megsusugid et iba-ibang kelilu'lilu' na negpepesabanar na si Jesus pesi ating ipinange' neng Mesias, etawa Mememawi', ating Yegang et Empu'. Dut itueng bagi pegsusugid ba' enungkwan na ating sengmenung taaw na nengandel ki Jesus beke' negmendyaring menge' pepengeran ye. Ating iba gasi mendi mengandel, misan ga in penungsang kenye.

Dut emuri gasing kapitulo et Kesuratan, atin ipegsusugid ba' enungkwan si Jesus dinakep beke' inukum. Itinuturan gasi ating pegransang kenye dut krus, pasal kenyeng pegbiyag peuli', beke' pasal kenyeng mekeldam neng pegpebiri' dut menge' pepengeran ye netbes na ya megbiyag peuli'.

Atue binggeyan banar et pesebanar pasal binggey ne biyag na kaya seskeran pesebanar i Kristo, sembatung begey na megtitihad tiban beke' meketerima et menge' mengandel na si Jesus ating Empu' banar negmendyaring taaw.

Ketulduan et itueng Surat

Peunang Bebresan *1:1-18*

Si Juan neng Mememewtismu *1:19-34*

Menge' unang Pepengeran i Jesus *1:35-51*

Ating Kesukuan i Jesus Kristo *2:1-12:50*

Unang Ketulduan i Jesus pasal et Empu' *2:1-25*

Keilangan Taaw Ipegyegang Peuli' *3:1-17*

Ketulduan i Jesus pasal et Kemilikan et Empu' *3:18-12:50*

Menge' Emuring eldew i Jesus 13:1–19:42

Ating pegkebiyag peuli' beke' menge' pegpebiri' et Begerar 20:1-31

Dugang: sembatu negang pegpebiri' Ye dut Galilia 21:1-25

Pasal ki Jesus Kristo Atin neng Beres, Empu'

1 ¹Dut sengkepunan maya ne Ya in pegngeranen Beres, kebaya' et Empu' Banar dut langit ating Beres, beke' atin neng Beres, Empu' Banar.^a

²Ating Beres kebaya' et Empu' dut sengkepunan. ³Ginuna et ating Beres ginsan neng keginisan sabab et tahag et Empu'. Dipara ating Beres kaya negmendyari ginsan neng neguna. ⁴Dut ating Beres puun et biyag^b, beke' ating biyag silu' et menge' taaw. ⁵Ating silu' megtetlang dut kelingban, segwa' ating silu' diki melkepan et kelingban.

⁶Indyari, maya sembatung lelaki tinahag teyeg dut Empu' ingaran ye si Juan.^c ⁷Natu' si Juan supaya megsaksi', beke' megpesebanar pasal et ating silu', apang ginsan taaw kekingeg sampay mengandel et silu'. ⁸Diki lang si Juan atin silu', imbes ya natu' supaya menaksi' pasal et ating silu'. ⁹Na, ating tantung silu', ingin bersen ating beres, na tumlang dut ginsan et taaw, negeatu' ne atu't dunya'. ¹⁰Ating silu' in pesi, natu' ne et dunya'. Misan dunya' neguna sabab ye, segwa' ketaawan kaya nekekilala dut kenye. ¹¹Nepeatu' ating silu' dut kedye na atin kenyeng bangsa, segwa' dye na atin kenyeng ginuna, kaya megterima kenye.

¹²Segwa' sebarang megterima ating Beres, sampay pengandel dut ingaran ye, dye in meting Kag na menge' yegang et Empu'. ¹³Na dye in megmendyaring menge' yegang et Empu', diki teyeg dut dugu' etawa keinginan et bilug, etawa napsu' et megesawa, temed ipinegyegang dut Empu' sabab et kegeayen et Empu'.

Ating Beres Negmendyaring Taaw

¹⁴Na, ating Beres negmendyaring taaw samat kityu beke' liminegdeng et sementara' atu't kityu. Nebiri' tyu benyar et kenyeng ketaasan. Na itue, ketaasan et kesemba-sembatung yegang et Empu' Ama'. Na Ya baha et redyiki' beke' keberbenaran.

¹⁵Si Juan negpesebanar pasal ating Beres. Merensag beres i Juan, megsusugid kwan ye, “Itue ne pesi Ya, na pegsugiren ku in, ‘Na Ya ne

---

^a 1:1 Eset menge' Griego, retian et “Beres” na ipesewd pikiran et taaw, angkansa retian atue na si Kristo atin Beres na ipesewd ating pikiren et Empu' banar dut menge' taw't dunya'. ^b 1:4 *biyag* - Etawa: Dut kenye biyag. Retian ye ating biyag kaya seskeran dut Empu' Banar dut langit. ^c 1:6 Itueng si Juan, ya in si Juan neng Memewtismu, lein si Juan neng pepengeran i Jesus na nesurat itueng buuk.

pebibinyan dut daken, temed lebi nega set daken sabab ya una nega dut daken tiyeg nega't sengkepunan.' ” ¹⁶Sabab Ya, ating Beres, puspup et kasi. Indyari, ginsan tyu merali' neketerima et redyiki' ye daran-peraran. ¹⁷Sabab ating Keseraan et Empu' binggey tagna' pebiya' dut ki Moises, segwa' redyiki' beke' keberbenaran et Empu' binggey kityu sabab ki Jesus Kristo. Ya in pegingeranen dye Beres et Empu'. ¹⁸Kaya sinu-sinu nekebiri' et Empu', selyu lang ating sembebatung yegang ye, na dut abi' et Empu' Ama'. Na Ya negpebunayag et Empu' dut kityu, sabab ya sali'sali' et Empu'.

Pesebanar i Juan neng Mememewtismu pasal ki Jesus

(*Mateo 3:1-2; Markus 1:1-8; Lukas 3:1-18*)

¹⁹Na, atin masa pesebanar i Juan pasal et Empu'. Ganang diminateng ne menge' dinaak et menge' pegibuten et taw't Judio mawa't lungsud et Jerusalem, dinaak in menge' pari' beke' menge' Lebita supaya ingkuten si Juan ba' sinu ya. ²⁰Kaya ne negpeilu si Juan, segwa' pinesebenaran ye ne, kwan ye, “Lein lang aku Kristo^d neng mememawing megderateng.”

²¹Iningkut dye ya, “Ba' kwantin, sinu ke? Ikew be si Elias neng tarus tagna?” Kwan ye, “Lein lang aku.” Nengingkut dye peuli, kwan dye, “Ikew taku' Atin Tarus?”^e Sinambag i Juan, “Lein.” ²²Dut ketimpus-timpusan kwan dye, “Sinu ke? Tubaga' kay supaya maya mesugid kay dut negtahag damen. Enu mesugid mu pasal et diri mu?” ²³Si Juan siminambag dut bebresen i Isaias na tarus et Empu', kwan ye, “Aku, 'Atin pegberes na sembatung megtingkag dut kelnangan: kwan, Ipetignaa' myu dalan et Empu!' ”^f

²⁴Na, itueng menge' dinaak teyeg et menge' Pariseo, na metaas neng pegibuten et menge' taw't Judio.^g ²⁵Nemengingkut gasi kenye, “Manu pegbewtismu ke ba' diki ikew Kristo, etawa si Elias, etawa Atin Tarus megтетagey kityung bangsa?” ²⁶“Pegbewtismu ku daken et danum,” sambag i Juan, “segwa' maya megтitiyeg eset pinegketngaan myu na diki myu nekilala. ²⁷Ya na meglulundug daken. Diki lang teupen na aku memabad et sisiget et tempa' ye, sabab diri ya lebing metaas daken.”

²⁸Itue neinabu dut lungsud et Betania dut dipag et danum et Jordan, na ba' embe pegbewtismuan i Juan.

---

^d **1:20** Kristo dut bebresen et Griego, etawa “Mesias” dut bebresen et menge' Judio. Atin samat ngaran. Ingin bersen: Ating pinili' et Empu' Banar pemegbeg atue't sengkedunyaan kaya seskeran. Betsaen dut Diksyunario. ^e **1:21** Betsaen Malakias 4:5; Deuteronomio 18:15; beke' ating surat set sanad dut Mateo 11:14. ^f **1:23** Isaias 40:3 ^g **1:24** *Pariseo* - Sembatung kampung et pari' dut Empu' banar. Menge' Pariseo in, metaas neng menge' pegibuten et menge' taw't Judio. Temed, kaya metigna' ginsan arat dye, sabab nelipaten beke' binelingkeg dye menge' sara' et Empu'.

Ya na Mengugad et Sala' Tyu

²⁹Leing eldew nebiri' i Juan si Jesus megsesentini kenye. Kwan i Juan, "Siyeki' myu si Jesus, antangen ye bibili neng iungsud et Empu', na mengugad et sala' ginsan taaw et sengkedunyaan! ³⁰Ya ne in pesi pegbentuan ku kwit ti', 'Na sembatung lelaki na meglulundug daken, lebi nega et daken, sabab meguna nega dut daken tiyeg sengkepunan.' ³¹Misan aku, kaya sewd ku na Ya ne atin pesi, segwa' angka aku pegbewtismu et danum supaya mepebunayag Ya dut menge' taw't bangsa et Israel.

³²⁻³³"Diki ku banar Ya nekilala sene in, segwa' Empu' na nenahag daken supaya megbewtismu et danum, Ya ne negpekilala. Kwa't Empu', 'Kebiri' ke et Empung Nakem mineug samat aksang teyeg et langit, sampay sumaleb sembatung lelaki. Ya ne na megbewtismu et Empung Nakem.' "

Indyari, nepesebenaran i Juan pasal ki Jesus, kwan ye, "Daken, nebiri' ku et Nakem na' Empu' nineug samat aksang tiyeg et langit, sampay siminaleb ki Jesus. ³⁴Nebiri' ku na atin neinabu, sampay pepesebenaran ku na itue ne, si Jesus ating Yegang et Empu' Banar."

Menge' Megunang Pepengeneran i Jesus

³⁵Siminunud neng eldew, nepeuli' gasi dut danum et Jordan si Juan beke' duwang pepengeneran ye. ³⁶Ganang nebiri' i Juan si Jesus megtetalib, kwan ye, "Siyeki' myu ti' be, Bibili neng ipesimaya' et Empu'." ³⁷Ganang nekingeg et duwang pepengeneran ating bebresen i Juan, nepeselundug dye ki Jesus. ³⁸Peglingew i Jesus nebiri' Ye dye na megseselundug kenye. Pegketbes iningkut Ye dye, "Enu pegtutulusen myu?" Kwan dye, "Rabi, retian ye 'Menunuldu', embe peglelegdangan Mu?" ³⁹"Ani' kew," kwan i Jesus, "Apang mebiri' myu." Angkansa nememaya' dye beke' nebiri' dye ba' embe peglelegdangan ye. Diminuntin dye menge' lisag epat et mapun. Na ginebi dye ne duntin.

⁴⁰Si Andres neng tipused i Simon Pedro na sembatu dut duwa ti' na nekekingeg et pegbebresen i Juan, beke' nepeselundug ki Jesus. ⁴¹Megtuy tinulus i Andres tipused yeng si Simon beke' tinuturanan ye, "Ne," kwan ye, "Nebiri' kay ne atin Mesias!" Ingin bersen, atin Kristo.^h

---

^h 1:41 *Mesias* etawa "Kristo" - Ating Pinili' et Empu' Banar pemegbeg atue't sengkedunyaan kaya seskeran. Teyeg tagna' ti', maya menge' taw't Judio tange' eset Empu' na dumateng kedye sembatung taaw megbawi' dye teyeg et menge' meyaat na taaw. Ating taaw Mesias et menge' taw't Judio, beke' Mememawi' et ginsan taaw atue't sengkedunyaan neng mengandel Kenye.

⁴²Pegketbes binibit ye si Simon dut ki Jesus. Na siminyek kenye si Jesus beke' negsugid, "Ikew si Simon, yegang i Juan. Pengeranan ku ne ikew tiban et Sepas."ⁱ

Pegtingkag i Jesus ki Pelipe beke' ki Natanael

⁴³Pegdiklem nepikiran i Jesus pinegmenunga sumurung dut Galilea. Nebiri' ye si Pelipe, kwan ye dut kenye, "Maya' daken."⁴⁴Si Pelipe samat ki Andres beke' ki Pedro, teyeg dye ginsan dut lungsud et Betsaida.

⁴⁵Nebiyanan i Pelipe si Natanael. Pegketbes sinugiran ye ya, "Nebiyanan kay ne na sembatung sinurat tagna' i Moises dut Keseraan et Empu' beke' gasi sinurat et menge' tarus et Empu' na Ya si Jesus taw't Nasaret, neng yegang i Jose."⁴⁶"Taw't Nasaret! Maya taku' lumiwan na menunga teyeg duntin?" ingkut i Natanael. "Ani' ke, siyeki!" kwan i Pelipe.

⁴⁷Ganang nebiri' i Jesus si Natanael megsusurung kenye, kwan i Jesus, "Anie e taaw et Israel banar, ya diki mengdurupang."⁴⁸"Enukwan mu aku nekilala?" ingkut i Natanael. Timinubag si Jesus, "Mura ke tiningkag i Pelipe, nebiri' ku ne lagi ikew dut sirung et puun et igus."⁴⁹Pegketbes negsugid si Natanael, "Rabi, ikew ne tu' yegang et Empu', ikew ne tu' surutan et Israel."⁵⁰Kwan i Jesus, "Nengandel ke sabab lang dut sinugid ku dimu na nebiri' ku ne lagi ikew dut sirung et puun et igus? Kebiri' ke nega et derekerang ginis na luwas nega et itue."⁵¹Pegketbes sinugid i Jesus dut ginsan, "Sugiren ku kemyu et keberbenaran, mebiri' myu meukaban langit, beke' menge' dereakan et Empu' tumindal mineug pesurung dut daken, ating Yegang et Taaw."^j

Bulun dut Lungsud et Kana

2 ¹Ganang iketlung eldew, maya bulun dut lungsud et Kana dut probinsiya et Galilea. Na, duntin indu' i Jesus. ²Si Jesus beke' kenyeng pepengenanar dinangin gasi dut pegbulunan. ³Na ganang kinabus et inumen neng alak^k, negsugid indu' i Jesus kenye, kwan ye, "Kaya ne inumen."⁴Sinugid i Jesus kenye, "Indu^l, enu pekilamud mu daken? Ingga pe' diminateng timpu na ipebiri' basag ku dut menge' taaw."⁵Negsugid gasi indu' ye dut menge' tetehagen, kwan ye, "Ibuta' myu ba' enu sugiren ye dimyu."

⁶Na, duun maya enem neng siburan na' batu, kede sembatu mekesunuan lengku menge' duwangpulu' etawa telumpulung galun et

---

ⁱ 1:42 si Sepas etawa Pedro - Mawa' dut bebresan et Arameo na ingin bersen ye ating "batu". ^j 1:51 Yegang et Taaw - Sengmenu, sinugid i Jesus itueng ibang ngaran ye. Ingin bersen "Mesias", etawa "Bilang et ginsa't menge' taaw". Ngaran gemiten i Jesus pasal et diri ye apang itagu' keretian na ya Yegang et Empu' Banar dut Langit. Ya pinili' et Empu' apang pemegbeg ngian-ngian. Betsaen Markus 8:31; Lukas 7:34. ^k 2:3 Alak - inumen mekelangu; alak samat tepeyan set seled siburan. ^l 2:4 Indu' - Dut bebresan et Griego "Libun".

danum. Itueng danum seled et ating menge' siburan peusalen et menge' taw't Judio et arat pinegarat pasal pegbebasa' et keremut. ⁷Negsugid si Jesus dut menge' tetehagen, "Behani' myu et danum." Na, ampa' dye binaha ginsan seked dut baba'. ⁸Pegketbes, sinugid i Jesus kedye, "Na tiban sumeuk kew, bita' myu dut mengengerigra dut pegkenkaanan." Angkansa nememibit dye. ⁹Ganang netimtiman et mengengerigra dut pegkenkaanan ating danum na negmendyaring inumen neng alak. Na diki ye nesewran ba' embe mawa' et ating inumen, segwa' nesewran et menge' tetehagen na nemeneuk et danum in. Pegketbes, tiningkag ye lelaki neng pegbubulunen. ¹⁰"Na," sinugid ye kenye. "Misan sinu, meguna pepelamak et menunungang alak. Indyari, ganang kela' ne neinum et menge' taaw, mura megpelamak et sumirib-sirib neng inumen. Segwa' pinemuri myu pinekemenungang alak seked tiban."

¹¹Itue una-una et menge' tenda' na kelilu'lilu' na binwat i Jesus. Binwat ye itue dut lungsud et Kana na dut probinsiya et Galilea. Na untin pinebunayag ye ketaasan ye. Sumampay menge' pepengeneran ye nemengandel kenye. ¹²Pegketbes et itue, negpesanad de Jesus dut lungsud et Kapernaum. Megbebaya' indu' ye, menge' ketipusdan ye, sampay menge' pepengeneran ye. Duntin timineteg dye et senu-senung elded.

Si Jesus Siminurung dut Benwang Pengempuan
(*Mateo 21:12-17; Markus 11:15-19; Lukas 19:45-48*)

¹³Ganang megapet ne timpu et Kenkaan et Neketalib^m et menge' Judio, siminurung si Jesus dut lungsud et Jerusalem. ¹⁴Set Temploⁿ neng Benwang Pengempuan et menge' taw't Judio, nebiri' ye menge' taaw pemegdagang-dagang et menge' sapi', menge' bibili, sampay menge' aksang apang iunsud dut Empu'. Beke' nebiri' ye gasi menge' taaw pegsemsembian et pirak memegarung et lemisaan. ¹⁵Nemaal si Jesus et lelapes neng tali, ampa' ye ne pineglelepsan peliwan et Templo ginsan menge' bibili beke' menge' kesesepian. Pinegsesabug ye menge' pekparak neng siin et menge' menenambi' et pirak, sampay tinuarang menge' lemisaan dye. ¹⁶Sinugid Jesus dut memegdagang et menge' aksang, kwan ye, "Pengugara' myu atin atue. Kasi' myu pegbuwata' et benwa't deregangan benwa et Ama' ku!" ¹⁷Ganang nebiri' dye itue, nerendeman et menge' pepengeneran ye nesurat dut Kesuratan et Empu', kwa't, "Samat megdereleg et apuy seled pusu' ku sabab et peglingew et benwa mu, u Empu'."^o

---

^m 2:13 *Kenkaan et Neketalib* - Paskuwa. ⁿ 2:14 *Templo* - ingin bersen ating Benwang Pengempuan et menge' taw't Judio. Sembatu lang Templo dut lungsud et Jerusalem, bangsa't Israel. ^o 2:17 Kanta 69:9. Surutan Dabid tagna' ya in negberes, temed pasal Kristo in beres ye, beke' pasal et ketiksaan dumateng ki Kristo Jesus.

¹⁸Pegketbes, nemengingkut menge' pegibuten et menge' taw't Judio dut ki Jesus, kwan dye, "Enu tenda' na mepebiri' mu damen na maya pesebanar na binwat mu itue?" ¹⁹Siminambag si Jesus, kwan ye, "Ba' rungkaten myu itueng Templo, pegketbes ipetiyeg ku lang et telung eldew." ²⁰Negsugid menge' taw't Judio, kwan dye, "Uy na!, epatnempulu' enem neng teun binaal itueng templo. Na dimu, tebsen mu lang et telung eldew?"

²¹Pegbersen ye inantang ye dut templo, segwa' pegsindiren ye bilug ye. ²²Leyd, pegketbes na si Jesus negbiyag ne peuli' teyeg et kepeteyan ye dut krus, nerendeman et menge' pepengenanar ye kwit binres ye. Sampay nengandel dye dut Kesuratan et Empu' beke' dut beres na pinegberes i Jesus.

Mekesewran i Jesus Ba' Enu Seled et Pusu' et Taaw

²³Ganang dun ne si Jesus dut lungsud et Jerusalem dut menge' Eldew ne't Kenkaan et Neketalib, mekansang taaw nekebiri' et menge' kelilu'lilung tenda' na binwat ye, beke' nemengandel dut kenye. ²⁴Segwa' kaya nengarap si Jesus dut kedye et diri ye, sabab sewd ye pikiran et ginsan et menge' taaw. ²⁵Na diki keilangan i Jesus maya pegpesebanar kenye et sinu-sinu pasal et taaw, sabab mekesewran ye ba' enu dut seled et pusu' et menge' taaw.

Si Jesus beke' si Nikodemo: Keilangan Taaw Ipegyegang Peuli'

3 ¹Maya sembatung lelaki na Pariseo, ingaran ye si Nikodemo na sakup et mememegbeg et taaw et Judio. ²Nengumbaley ya dut ki Jesus sembatung gebi beke' negsugid, kwan ye, "Menunuldu', nesewran kay ikew tu' sembatung menunuldu' na teyeg dut Empu' Banar. Sabab kaya sembatu mekekeradya et kelililu'lilu' na menge' tenda' na pegbaalen mu ba' Empu' kaya set dimu."

³Timinubag si Jesus, kwan ye, "Sugiran ku ikew et keberbenaran, selyu lang taaw ipegyegang peuli', diki ye mebiri' pengmilikan et Empu'."

⁴Iningkut i Nikodemo, kwan ye, "E nukwan taaw ipegyegang peuli' ba' ya megurang ne? Tantu diki ya keseled keruwa peuli' dut seled beteng et indu' ye apang ipegyegang peuli' gasi."

⁵Tuminubag si Jesus, "Sugiran ku ikew et keberbenaran, selyu taaw ipegyegang et danum beke' Nakem et Empu', diki ya keseled dut Pengmilikan et Empu'. ⁶Ba' ipegyegang et taaw, asal taaw, segwa' ba' ipegyegang et Nakem et Empu', asal ya nemengdyaring meinempuen eset biyag ye. ⁷Kas ke meglilu' et sinugid ku dimu, na, keilangan myu ginsan ipegyegang peuli'," kwan i Jesus. ⁸Sinugid gasi i Jesus kenye, kwan ye, "Megtepiyug deres ba' embe gaay ye. Mekingeg mu eriweswes ye, segwa' diki mu mesugid ba' embe teyeg etawa embe surungan ye. Kwantin antangan ye dut menge' taaw ne ipinegyegang et Nakem et Empu'."

9“E nukwan meinabu itu?” ingkut i Nikodemo.

10Iningkut i Jesus kenye, “Diki be menunuldu' ke't Israel? Na, diki mu meretian ginsan neng itue? 11Sugiran ku ikew et kebenaran, pegbersen kay mayang nesewran kay, beke' pepesebenaran mayang nebiri' kay. Segwa' kemyu neng menge' taaw, diki nega mengasip et damen neng pesebanar. 12E nukwan myu mandel pegbersen ku dimyu pasal et keginisan dut langit, ba' diki myu endelen pegbersen ku pasal et keginisan atu't dunya? 13Kaya sinu diminuntin dut langit selyu lang ya ne mawa' teyeg dut langit. Kaya iba ya ne Yegang et Taaw.

14“Samat kwantin dut kelnangan tagna', ganang ipineribuwat i Moises seli neng tumbaga na binaal ye, (apang ba' sinu tininduk et seli beke' sumiyek et atin dibuwat et usuk, megulinan dye.) Angkansa megsepantun gasi aku, Yegang et Taaw, keilangan iperibuwat dut usuk, 15supaya ba' sinu mengandel daken maya biyag na kaya seskeran dut elepan et Empu' Banar.

16“Sabab mekasi banar Empu' eset menge' taaw atue't sengkedunyaan, ne binggey ye kenyeng bugtung na Yegang supaya isimaya', supaya sebarang mengandel kenye diki lang metiksa' dut Narka', segwa' maya biyag na' kaya seskeran dut elepan et Empu' Banar. 17Sabab diki lang pinelusu et Empu' kenyeng yegang supaya ukuman apang dusaen menge' taaw atue't sengkedunyaan, imbes supaya puwasen ye menge' taaw mawa't keselaan dye.

18“Sebarang mengandel eset ating Yegang et Empu' diki ne meukuman et Empu'. Segwa' sebarang diki mengandel, inukum ne, sabab kaya nengandel daken, na ating kesembatu-sembatung Yegang et Empu'. 19Na inukum dye, sabab natu' ne aku eset dunya, samat silu' dut kelingban, segwa' menge' taaw et sengkedunyaan iningin dye nega lingeb eset telang, sabab kedyeng keradya mereraat. 20Sebarang megpemuwat et meraat, megiseg et telang, sabab mendi' megpekabi' et telang supaya diki mebunayag menge' mereraat neng keradya dye. 21Segwa' sebarang megpengebiyagan dut keberbenaran pepekabi' dut telang supaya mebunayag kenyeng menge' nekeradyang bubuwaten sabab et pegandel ye dut Empu'.”

Lebing Metaas si Jesus eset ki Juan

22Pegketbes et itue, siminurung si Jesus beke' menge' pepengenanar^p ye dut probinsiya et Judea. Na dun dye liminegdeng beke' nemengbewtismu.

---

^p 3:22 *Pepengenanar* - Ating menge' taaw tegesunud i Jesus beke' menge' ketulduan ye. Mengengandel dye et Empu' banar dut langit, beke' Yegang Ye, si Jesus. Unang sempulu' duwa dye tiningkag menge' “disipulo” dut bebresan et Griego. Menge' ngaran et menge' 12 Bibilinan i Jesus sinurat dut Markus 3:16; Lukas 6:14.

²³Si Juan gasi negbewartismu dut Enon abi' et Salem, sabab mekansang danumen, beke' daran memegsurung kenye duntin menge' taaw na megpebewartismu. ²⁴Sabab ating masa ingga pe' nepirisu si Juan.

²⁵Kasa in nemegsagka' menge' pepengeneran i Juan dut sembatung Judio pasal et pegbebasa' neng pinegarat. ²⁶Siminurung dye dut ki Juan, kwan dye, “Rabi, inyet iba-iba mu beke' pepesebenaran mu pasal kenye dut dipag et Jordan, na ya pegbewartismu gasi. Duun megsurung kenye ginsan.”

²⁷Tuminubag si Juan, “Kaya enu-enu meterima et taaw selyu igbey kenye teyeg et Empu' dut langit. ²⁸Kemyu ne mekepegpesebanar ba' enu pegsugiren ku, ‘Diki aku Kristo, atin pinili' et Empu' pemegbeg, segwa' aku linusu mena dut kenye.’ ²⁹Sabab pegelban neng libun apang gasi dut nengeleb neng lelaki. Dut terisabeng gasi, sasat ya megtetagey, pegkikingen ye lang gibek-gibek. Na' pegkekingeg ye et bensag et lelaki na ipebulun, neksanan ne ya banar. Megdemikian ne kwantin tiban aku beke' si Jesus. Dyukup ne keksanan ku sabab kenyeng pegdateng. ³⁰Sabab keilangan ne si Jesus periribuwat, aku gasi pesesanad ne.”

Ya Teyeg dut Dibuwat Langit

³¹“Ya ne teyeg dut dibuwat langit metaas eset ginsan. Na ya teyeg dut dunya, dut dunya' gasi beke' pegberes samat ya na atu't dunya. Angkansa ya ne mawa' dut langit metaas eset ginsan. ³²Pepesebenaran ye menge' nebiri' sampay nekingeg ye dut dibuwat langit. Segwa' merahang lang pengandel et pesebanar ye. ³³Sebarang taaw mengandel et kenyeng pesebanar, pepesebenaran et taaw Empu' keberbenaran. ³⁴Sabab ya ne na pinelusu et Empu', pegberes et beres teyeg et Empu', sabab Empu' negbegey kenye et Nakem Ye et kesukupan. ³⁵Pegmerganen et Empu' Ama' yegang ye, beke' binggey ye ginsan neng keginisan dut gewman ye. ³⁶Mayang sinu mengandel et ating Yegang et Empu' maya biyag kaya seskeran. Segwa' ba' sinu megmendi' dut ating Yegang et Empu', diki kebiya' et biyag kaya seskeran. Segwa' kutuk et Empu' dut kedye, diki mepapas.”

Si Jesus beke' Sembatung Libun Taw't Samaria

4 ¹Ganang neebaran et menge' Pariseo na lebing mekansang ne negayat beke' nebewartismuan i Jesus eset ki Juan. ²Segwa' banar ye, diki lang si Jesus nengbewartismu, erapun kenyeng menge' pepengeneran key. ³Pagka' kwantin ne, atin beres nesewran nega i Jesus. Na tinirengan ye dut probinsiya et Judea, nepeuli' gasi dut probinsiya et Galilea. ⁴Segwa' keilangan ye tumalib dut probinsiya et Samaria.

⁵Angkansa duminateng si Jesus dut kebenbenwanan et probinsiya et Samaria pegngeranen Sikar, mekabi' et lugta' na binggey i Jakob tagna'

dut yegang yeng si Jose. ⁶Na duntin Tebud i Jakob, narung si Jesus dun sabab et nelupug ne et pegpanew-panew ye. Na meginapet ne et tengeldew.

⁷Maya sembatung libun na tege-Samaria na duminateng dun apang menageb. Neksugid si Jesus kenye, “Mekedyari be menginum et danum myu?” ⁸Ating masa kaya sentin menge' pepengenan ye sabab nemengelen et pegkaan. ⁹Neksugid ki Jesus libun neng Samaritano, kwan ye, “Ikew Judio, aku Samaritano. Manu megtew ke daken et danum na inumen?” (Sabab diki mekedyari mekeiba-iba taw't Judio dut taw't Samaritano). ¹⁰Siminambag si Jesus, kwan ye, “Ba' mekesewran mu lang ba' enu binggey et Empu' dut taaw beke' ba' sinu itueng panew dimu et inumen, merali' tumew ke daken et danum, beke' begeyan ke et danum neng biyag.” ¹¹Siminambag libun kenye, kwan ye, “Ila', kaya tu' teteur mu apang iseuk, sabab merarem itueng tebud. Embe meisian mu et itueng biyag neng danum?” ¹²Na tagna' ti' negey dameng keupu'upuan tyu ne si Jakob et tebud na itue. Na atue sampay ya nekeinum nega, kwantin gasi kenyeng keyegangan beke' menge' kesepian, beke' ibang menge' ipatan ye. Metaas ke nega be taku' dut damen neng keupu'upuan na si Jakob?” ¹³Timinubag si Jesus, kwan ye, “Sebarang minum et danum na itue tuknewen nega peuli'. ¹⁴Segwa' ba' sinu keinum et danum na' igbey ku kenye, diki ne ya tuknewen peuli'. Tantu banar, danum neng pegebegey ku in megmendyaring senep dut seled ye, na musbu periribuwat sumked dut biyag na kaya seskeran.”

¹⁵Sinugid et libun dut kenye, kwan ye, “Ila', kwantin, begeyi' ku et danum na pegsugiren mu in, supaya diki ne tuknewen ku peuli', sampay pepeuli'peuli' ku nega atue apang menageb et danum.” ¹⁶Sinugid i Jesus kenye, “Panew ne, tingkaga' esawa mu mura kemyu peuli' atue.” ¹⁷“Kaya lang esawa ku,” tubag et libun. Segwa' neksugid si Jesus kenye, “Banar pegsugiren mu na kaya esawa mu. ¹⁸Temed banar ye, ikew maya ne lima bulnut mu, pegiban-ibanen mu tiban in, lein lang esawa mu. Banar gasi atin pegsugiren mu in.” ¹⁹“Ila',” kwan et libun, “kedam ku ga be, tarus ke. ²⁰Menge' kegunnguran kay pemegempu' dye set itueng bukid e. Segwa' kemyu na menge' Judio, pegsugiren myu, subali' dut Jerusalem lang pegempuan.”

²¹Sinugid i Jesus, kwan ye, “Mengandel ke daken, libun, mapet timpu ba' embe pengempuan myu et Empu' Ama', diki lang itueng bukid lang, etawa dut Jerusalem lang. ²²Kemyu menge' Samaritano, megpengempu' kew, segwa' diki myu mekekilala, ating pegempuen myu. Na, temed damen megpengempu' kay mekesewran kay, sabab ating mememawi' teyeg dut menge' taw't Judio. ²³Sabab megderateng ne timpu, na atue ne pesi tiban, na menge' banar neng mengengempu', pegempuen dye Empu' Ama' dut Nakem beke' keberbenaran. Samat atin pegtutulusen et Empu'

Ama' na minge' mengengempu' kenye. ²⁴Empu' Banar taw't langit, angkansa mayang mengempu' kenye, subali' megpeempu' teyeg et seled atey dye beke' dut keberbenaran.”

²⁵Negsugid libun, kwan ye, “Sewd ku pasal et Mesias, pegsugiren na Kristo, na megderateng. Ba' ya dumateng ne, ipereti' ye ginsan damen.”

²⁶Negsugid si Jesus, “Aku ne pesi, itue na megberes dimu!”

Nemekepeuli' ne minge' Pepengenanar i Jesus

²⁷Pegketbes et atin, nemekepeuli' ne minge' pepengenanar ye, segwa' nemeglilu'lilu' sabab nebiri' dye na nemegsudsugid iba ye libun. Segwa' kaya nesewran dye nengingkut dut libun, “Enu gaay mu?” etawa ki Jesus, “Manu pekisudsugid ke kenye?”

²⁸Pegketbes tinektak et libun kenyeng sesegban ampa' ne nuli' dut lungsud in, beke' pinegsisampay ye dut minge' taaw, kwan ye, ²⁹“Ani' kew, birina' myu, maya lelaki na negsugid daken pasal ginsan buwat na nebuwat ku. Itue ne merali' pegngeranen dye et Kristo.” ³⁰Nemengliwan minge' taaw dut kebenbenwanan apang dumuntin dut ki Jesus.

³¹Pingeleleges et minge' pepengenanar ye, kwan dye, “Rabi, pengan mena.” ³²Segwa' negsugid si Jesus kedye, “Maya pegkaan ku na diki myu pegsesewren.” ³³Angkansa nemegbungburung dye, “Kalu' maya nibit kenye et kekanen ye,” kwan dye. ³⁴Kwan i Jesus, “Pegkaan ku beke' kebiyagan ku, tumanen ba' enu keinginan et Empu' banar neng negtahag daken, seked pinekeradya daken tebsen ku. ³⁵Diki be pegsugiren myu na epat negang bulan mura mengey? Isugid ku dimyu, imukrata' mata myu, siyeki' myu uma be ti' beke' siyeki' myu keldamen et minge' taaw neng pelilibut tyu. Lutu' ne, mekedyari ne keygen. ³⁶Iantang et bua' itueng minge' taaw, misan tiban pasal et mengengey, meketerima ne et bagi' ye. Kwantin gasi tiban megkekeyg ne gasi et bua' dut biyag na kaya seskeran, angkansa mengunguma beke' mengengey memegkesan dye sali'sali'. ³⁷Sabab banar ne itueng pegsugiren, ‘Sembatu negpesasad, iba gasi mengengey.’ ³⁸Tinahag ku kemyu supaya mengey, atin ne lein kemyu negsasad. Sengketaawan negsensara' sentin, temed keygen myu kedyeng pinegsensaraan.”

³⁹Mekansang ne minge' taw't Samaritano et itueng lungsud nemengandel ki Jesus, sabab et pesebanar et libun na atin, na kwan ye, “Nesewran ye ginsan ba' enu nekeradya ku!” ⁴⁰Angkansa, ganang negpekabi' dut ki Jesus minge' Samaritano, inangat dye na tumeteg mena ya dut kedye. Na tumineteg si Jesus dun et duwang eldew.

⁴¹Sabab et minge' bebresen i Jesus kiminansang minge' mengengandel. ⁴²Sinugid dye dut libun, “Diki lang sabab ye dut bebresen mu nengandel kay, segwa' tiban, tantung ya ne nekingeg et dameng bilug sampay nesewran kay ne, si Jesus ne banar mememawi' et minge' taaw atu't dunya!”

Pinegulinan i Jesus Yegang et Sembatung Pegibuten

⁴³Pegketalib et duwang eldew, nugad si Jesus eset lungsud et Sikar, siminurung dye dut probinsiya et Galilea. ⁴⁴Sabab pegsugiren ye kwit ne ti', na sembatung tarus, ba' dut kenyeng diring lungsud, kaya kebentugan ye. ⁴⁵Ganang diminateng ne si Jesus dut Galilea, tinerima ya et menunga menge' taw't Galilea, sabab nebiri' dye ginsan na binwat ye dut Kenkaan et Neketalib dut lungsud et Jerusalem, sabab ating masa nemegteka' dye duntin.

⁴⁶Angkansa siminurung si Jesus peuli' dut lungsud et Kana dut Galilea. Na dut Kana binelyu ye danum negmendyaring inumen (alak) tagna' ti'. Na, dun maya sembatung pegibuten na mesakit kenyeng yegang na lelaki dut lungsud et Kapernaum. ⁴⁷Ganang neebaran ye na si Jesus nepeuli' dut Galilea teyeg dut Judea, siminurung ya megtuy dut ki Jesus supaya megpeingasi' na ba' mekedyari pesanad dut Kapernaum apang pegulinan kenyeng yegang, sabab kupatey ne. ⁴⁸Sinugid i Jesus kenye, "Subali' kebiri' kew mena et menge' kelilu'lilung tenda', temed ba' diki kew kebiri', diki kew mengandel."

⁴⁹Negsugid ating pegibuten, kwan ye, "Ila', ba' mekedyari, duntina' mena daken, mura yegang ku matey." ⁵⁰Sinugid i Jesus, "Muli' ke ne. Negulinan ne yegang mu." Pagka' atin ne inandel ye bebresen i Jesus pegketbes nugad. ⁵¹Ganang dun nega ya et dalan, sinusup ya et kenyeng tetehagen. Na negsugid kenye na menunga ne kenyeng yegang na lelaki. ⁵²Angkansa iningkut ye dye ba' eteg lisag negulinan yegang ye. Sinugid dye kenye, "Inibuanan et egnew ye kegapun meglilingkid eldew meglilisag sembatu." ⁵³Nerendeman ye na neginalep banar lisag na pegsugid kenye i Jesus, na kwan, "Yegang mu negulinan ne." Angkan ginsan et seled benwa et pegibuten nemengandel ki Jesus, na ya ating Yegang et Empu' Banar.

⁵⁴Itue ne ikeruwang kelilu'lilung tenda' na binwat i Jesus pegsurung ye dut probinsiya et Galilea teyeg dut probinsiya et Judea.

Pinegulinan i Jesus Taaw eset Libtung dut Betesda

5 ¹Pegketbes et itue, maya gasi pegkenkaan et menge' taw't Judio. Angkansa tuminungul si Jesus dut lungsud et Jerusalem. ²Dut lungsud et Jerusalem, mekabi' dut Lelengewan et Bibili, maya libtung duntin, na pegngeranen set beres et Hebreo Betesda. Na dut pelilibut ye maya limang benwa tetegeyan et taaw. ³Atue netimung ginsan menge' bulensekiten ne menge' taaw. Maya menglulubid menge' beleg, menge' pangkul, beke' menge' patey sembela' bilug. ⁴(Sabab maya timpu na dereakan et Empu' mineug supaya kewkewen ye libtung. Ba' sinu keuna tumlep dut danum, megnunga megtuy, misan enung ginis nega sakit ye.)^q

^q 5:4 Keemuring menge' Kesuratan dugangen bersikulo 4. Kaya bersikulo 4 dut meunang menge' Kesuratan.

⁵Maya untin sembatung lelaki telumpulu' walung teun ne sakit ye. ⁶Nebiri' i Jesus na pebubuntul untin beke' nesewran ye na samat kwantin ne lagi kekwhiten et perasaan ye. Iningkut i Jesus ya, “Ingin mu be megnunga?” ⁷“Ila,” kwan et bulensekiten in, “Kaya lang misan sinu megtabang daken supaya ipesbur aku ba' danum kewkewen ne. Sasat ku pesbur ne teyen maya ne nekeuna set daken.” ⁸Pegketbes negsugid si Jesus kenye, kwan ye, “Teyeg ne! Bita' ne iigaan mu! Indyari manew ke ne!” ⁹Negnunga megtuy lelaki in. Binikyat ye iigaan ye, mendyari nanew ne gasi.

Atin neng eldew et Sabadu, Eldew et Kepeternan dut menge' taaw Judio. ¹⁰Angkansa nemegsugid menge' pegibuten et Judio dut lelaki ne' pinenunga, kwan dye, “Eldew et Kepeternan tiban! Diki lang mekedyari biten mu iigaan mu.” ¹¹Segwa' tinubag ye, “Maya lelaki na negpenunga daken, sugid ye, ‘Bikyata' igan-igaan mu in, mendyari manew ke!’ ” ¹²Na iningkut dye ya, kwan dye, “Sinu itueng taaw na negsugid dimu na, ‘Bikyata' igan-igaan mu mendyari manew ke?’” ¹³Segwa' kaya nekilala ye ba' sinu negpenunga kenye, sabab si Jesus nugad ne dut kineldaman. ¹⁴Pegketbes et itue nebiyanan i Jesus ya dut Templo (pengempuan neng benwa) beke' sinugid i Jesus kenye, “Birina', menunga ke ne. Kas ne pegkesala' kalu' lumbi nega sentin meinabu dimu.” ¹⁵Nugad ne lelaki ampa' ye ne sinugiran menge' pegibuten et menge' taw't Judio, kwan ye, “Si Jesus pelan negpenunga daken.” ¹⁶Na sabab negpemuwat si Jesus et Eldew et Kepeternan, sentin ne pegtagna' et pegraat kenye et menge' pari' et Judio.

¹⁷Segwa' timinubag si Jesus kedye, kwan ye, “Misan Ama' ku pegkeradya sampay itueng eldew, megdemikian daken, pegkeradya ku gasi.” ¹⁸Sabab et itueng pinegberes, angka tiban pegsisipian dye si Jesus apang lebing imeteyen ya, diki lamang et pegsungsang et Eldew et Kepeternan, temed sampay pegsugiren dye na pegtingkagen i Jesus Empu' Banar na kenyeng Ama', beke' nekisali' ya dut Empu'.

Kepengdyarian et Empu' Yegang

¹⁹Tinubag ginsan itue i Jesus, kwan ye, “Sugiran ku kemyu et keberbenaran, kaya mebutbawat et akung Yegang et diri' lang, segwa' mayang pegbuwatan ku atin lang et mekebiri' ku dut pegkeredyanen et Ama' ku. Sabab ba' enu buwatan et Ama', megdemikian akung Yegang ye atin gasi buwatan ku. ²⁰Sabab pegmergaen et Ama' aku, kenyeng Yegang, beke' pepebiri' ye daken ginsan bubuwaten ye. Sampay megpebiri' ya et daken et menge' lebi negang kelilu'lilung ginis dut kepengliluan myu supaya menglilu' kew banar. ²¹Sabab ba' enukwan menge' patey bengunen et Empu' Ama' peuli' beke' begeyan ye't biyag, megdemikian aku, Yegang et Empu', kebgey gasi et biyag dut sebarang meinginan

ku begeyan et atin. ²²Misan Empu' Ama' diki mengukum et sinu-sinu, segwa' pinegbaya' ye ginsan ukuman dut daken, na Yegang ye. ²³Supaya ginsan bumantug daken samat pegbantug dut Empu' Ama'. Sebarang diki bumantug dut Yegang et Empu' diki gasi pegbantug dut Empu' Ama' na negtahag daken.

²⁴“Asal banar sugiren ku dimyu, sebarang megkingeg et daken neng bebresen, beke' mengandel kenye na negtahag daken, maya biyag na kaya seskeran. Beke' diki ne dusaen dut Narka', imbes ne inubu' ne ya dut biyag teyeg dut kepeteyan. ²⁵Sugiran ku kemyu banar,” kwan i Jesus, “na megderateng ne timpu, na asal tiban ne, beres et Yegang et Empu' mekekingeg et menge' taaw na diki mengandel, antangan dye menge' patey. Sebarang megkingeg beke' mengandel, na atin megbiyag. ²⁶Sabab Empu' Ama' maya kepengdyarian menggey et biyag, beke' akung Empu' Yegang binggeyan ye gasi et kepengdyarian na menggey et biyag. ²⁷Na binggeyan gasi aku et Empu' et kepegbayaan mengukum, sabab aku pegtingkagen Yegang et Taaw.” ²⁸“Kas kew meglilu' pasal itue, sabab maya timpu na misan dun net lebeng kekingeg nega et bebresen ku. ²⁹Pegketbes memengliwan dye eset menge' lebeng, sebarang negpemuwat et menununga megbangun dut kebiyagan kaya keskeran dut langit. Segwa' sebarang negpemuwat et kereatan megbangun dye dut kedusaan kaya keskeran dut Narka'.”

Menge' Megpebanar pasal et ki Jesus

³⁰Negsugid si Jesus, “Ba' daken lang kaya mekebutbuwat ku. Pegukumen ku mayang mekekingeg ku lang teyeg dut Empu', angkansa daken neng ukuman metigna', sabab teyeg dut keinginan et Empu' na negtahag daken. ³¹Ba' aku lang megpesebanar et bilug ku, daken neng pesebanar diki mekedyari terimanen. ³²Segwa' maya iba negpesebanar pasal dut daken, beke' sewd ku na kenyeng pesebanar pasal daken keberbenaran. ³³Negtahag kew sumurung dut ki Juan, beke' negpesebanar ya et keberbenaran pasal dut daken. ³⁴Diki ku keilangan pesebanar et taaw, segwa' pegbersen ku lang pasal ki Juan supaya mebawi' kew. ³⁵Si Juan sepantun silu' na megdedleg beke' megbebgey et telang, na neksanan kew et diki nekwit dut telang ye. ³⁶Segwa' maya pesebanar pasal dut daken na lebi nega't pesebanar i Juan. Sebarang menge' keradya na binggey et Empu' daken supaya tebsen, na atin ne pesi pegbuwaten ku. Na atin pegbuwaten ku negpesebanar na aku tinahag et Empu' Ama'. ³⁷Empu' Ama' na negtahag daken. Ya ne pesi negpesebanar pasal dut daken. Kekwiten diki myu nekingeg beres ye beke' nebiri' kenyeng deregbesan. ³⁸Etawa kenyeng bebresen kaya megteteg dut dimyu, sabab diki kew pengandel dut aku neng tinahag ye. ³⁹Pegbatsa' myu banar dut Kesuratan et Empu' sabab nepikir myu duun maya meisi'

myu na biyag kaya seskeran dut langit. Beke' itueng menge' Kesuratan negpesebanar pasal dut daken. ⁴⁰Segwa' mendi' kew mengandel eset daken supaya teyen megbiyag kew et kaya seskeran dut langit.”

⁴¹Sinugid i Jesus dut menge' pari' et Judio, kwan ye, “Diki ku kegeayan bentugen aku et teyeg dut taaw. ⁴²Segwa' sewd ku seled pusu' myu. Beke' sewd ku na kaya pegmerga' et Empu' dut seled pusu' myu. ⁴³Natu' ku atue sabab et tinahag aku et Empu' Ama' ku, segwa' diki myu aku pegterimanen. Temed ba' maya ibang taaw matu' et dimyu sabab dut kenyeng ingaran, pegterimanen myu. ⁴⁴E nukwan kew kepengandel daken ba' pegterimanen myu pegbantug lang et taaw petetaaw? Segwa' diki kew megkeradya supaya meisi' myu pegbantug teyeg dut ating sembebatung Empu' Banar dut langit. ⁴⁵Segwa' kasi' myu pikira' na aku megsumbung dimyu dut elepa't Empu' Ama' dut emuring ukuman ye. Imbes si Moises tagna' na pegeerapen myu, ya megsumbung dimyu. ⁴⁶Ba' nengandel kew ki Moises, mengandel kew gasi daken, sabab negsurat ya pasal daken dut seled Kesuratan et Empu'. ⁴⁷Segwa', sabab diki myu endelen sebarang sinurat ye, nukwan myu meandel menge' pinegberes ku in?”

Pinekaan i Jesus Limang Ribu Taaw

(Mateo 14:13-21; Markus 6:30-44; Lukas 9:10-17)

6 ¹Pegketbes et itue, duminipag si Jesus dut sembelang dipag et dagat et Galilea, na pegtingkagen dye gasi neng dagat et Tiberias. ²Segwa' mekansang taaw nibut dut kenye sabab nekebiri' dye et menge' kelilu'lilung tenda' na binwat dut menge' taaw na' mesakit, ganang ipinenunga ye dye. ³Pegketbes tuminungul de Jesus beke' menge' pepengenanar ye dut kilid et bukid beke' nemengarung duntin. ⁴Mekabi' ne tagna' Paskuwa', atin Kenkaan et Kerendeman Neketaliban et menge' taw't Judio.

⁵Pegsiyek i Jesus mekansang taaw pesusurung dut kenye, kwan ye ki Pelipe, “Embe elnan tyu et menge' pegkaan supaya maya kanen et menge' taaw na itue?” ⁶Nengingkut et itue supaya sulayan ye lang, sabab sewd ye ne lagi ba' enu buwatan ye.

⁷Siminambag si Pelipe kwan ye, “Tengdan dut walung bulan et pegkeradya, diki lang keelen et pegkaan supaya ipekaan dut ginsan, merali' tegkasa-kasa ga sumubu' sengketaawan.”

⁸Maya sembatung pepengenanar ye, si Andres tipused i Simon Pedro, negberes, kwan ye. ⁹“Maya anie e, sembatung yegang neng lelaki maya kenye limang betuen neng bengbang neng sebada, beke' maya duwang

^r 6:4 Paskuwa, ating Kenkaan et kerendeman pinegtaliban et Dereakan et Kepeteyan tagna' ti' et menge' taw't Judio, ganang dye dut bangsa et Egipto. Betsaen Exodo 12:23-27.

derisekan neng sera'. Segwa' senu ga metenaan ye eset keldamen et taaw na itue?"

¹⁰Negsugid si Jesus, kwan ye, "Perunga' menge' taaw in." Dun maya mekapal neng keberirian. Nemengarung menge' taaw, na sebarang lelaki lang menge' limang ribu keldamen dye. (Sampay menge' kelilibunan beke' keyegangan duntin pebebaya' gasi.) ¹¹Kimpetan i Jesus bengbang et yengyegang, ampa' ne negpeselamat dut Empu', pegketbes ampa' dye ne pinenggey dut ginsan et menge' taaw na memegarung. Megpesangka' dye lang misan senu nega kanen dye, kwantin gasi binwat ye dut sera'. ¹²Ganang nemeketbes ne nemegaan, sinugiran i Jesus menge' pepengeran ye, kwan ye, "Timunga' myu ginsan menge' eped dye in, supaya diki meudyanan." ¹³Angkansa pinenimung dye ne ginsan, nebaha sempulu' duwang tibung et pinegputek-putek neng bengbang na neped dye negaan. ¹⁴Ganang nebiri' et menge' taaw menge' kelilu'lilu' neng tenda' ne atin binwat i Jesus, sinugid dye kwan dye, "Landu' banar itue ne na' Tarus et Empu' megderateng atu't dunya." ¹⁵Nebi'biri' i Jesus samat maya pikir dye na legesen dye ya buwatan dye et surutan, segwa' mendi' megay ye. Imbes neperayu' yaya ye siminurung peuli' dut budbukid.

Nanew si Jesus eset Timbew et Dagat
(*Mateo 14:22-33; Markus 6:45-52*)

¹⁶Pegdateng et menginsarem ne, nepesnad menge' pepengeran ye dut deplakan. ¹⁷Na duun nemenakat et gubang supaya dumipag dye sumurung dut lungsud et Kapernaum. Indyari, pegdateng et meliblingeb ne, segwa' si Jesus kayangga pe' nekebaya' dut kedye. ¹⁸Na, nasag deres beke' diminekla' gumbang. ¹⁹Ganang pegka' pegayung dye ne, napet dye merali' menge' lima etawa enem neng kilometro ne. Nebiri' dye si Jesus megpepanew dut timbew et dagat. Pekekabi' dut gubang si Jesus pegkebiri' dye, nemenakut ne. ²⁰Segwa' sinugid i Jesus kedye, kwan ye, "Kas kew't takut, aku itue." ²¹Angkansa nemengsan dye na ampa' ne pinesakat dye ya dut gubang. Na megtuy gubang nekerunggu' dut durungguan.

Tinulus et menge' Taaw si Jesus

²²Pegdatek diklem, nepetaren menge' kineldaman dut sendipag et dagat. Nebiri' dye na maya lang senggubang duntin. Pikir dye, ba' kwantin, kaya lang merali' nekesakat si Jesus dut gubang na' atin. Tantu menge' pepengeran ye lang nemengugad. Kaya pebebaya' si Jesus. ²³Segwa' maya menge' gubang na teyeg dut lungsud et Tiberias nemengdunggu' mekabi' dut pinegkenkanan i Jesus et menge' taaw et bengbang. Atin bengbang mura dye negkenkaan si Jesus negpeselamat

mena dut Empu' Banar. ²⁴Pegka' ne sewd-sewran et kekeldaman na kaya duntin si Jesus sampay menge' pepengeran ye, nemenakat dye dut gubang surung dut lungsud et Kapernaum supaya ebianen si Jesus.

Si Jesus Atin Kekanen Megbebegey et Biyag

²⁵Ganang nebiyanan dye ne dut sendipag et dagat, iningkut dye si Jesus, “Rabi (Menunuldu'), kengyan pegdateng mu atue?” ²⁶Siminambag si Jesus, kwan ye, “Sugiran ku kemyu et kebenaran, pegtuluan myu daken, diki lang sabab ye et menge' kelilu'lilung menge' tenda', temed sabab ye dut bengbang na nekaan myu seked binyagan kew. ²⁷Kasi' myu pegsengserai' pegkaan na mekeusiba' lang, temed pegsengserai' myu pegkaan na kumwit dut biyag na kaya seskeran. Na atin igbey ku, ating Yegang et Taaw, rimumy, sabab pinengerapan ne aku et Empu' Ama!”

²⁸Pegketbes iningkut dye si Jesus, “Enu keredyanen kay apang mekeradya kay menge' keinginan et Empu'?”

²⁹Siminambag si Jesus, “Keinginan et Empu' itue ga be, mengandel kew daken na kenyeng dinaak.” ³⁰⁻³¹Sinugid dye dut ki Jesus, “Enung menge' tenda' na pegbuwaten mu apang mebiri' kay beke' mengandel dimu? Enu buwaten mu? Nemengaan menge' keggungurangan tyu et kekanen neng manna^s dut kelnangan. Tia't dut Kesuratan ti' et Empu', 'Binggeyan ye dye et pegkaan teyeg et langit supaya maya kanen dye.' Enu taku' neng keradya pegbuwaten mu?”

³²Negsugid si Jesus kedye, kwan ye, “Sugiran ku kemyu et keberbenaran, diki lang negey si Moises dimyu et banar neng pegkaan teyeg dut langit. Segwa', atin Ama' ku negey dimyu banar neng pegkaan teyeg dut langit. ³³Sabab ating pegkaan et Empu', atin ne ya megineug mawa' dut langit na megey et biyag na kaya seskeran dut ginsan taaw atue't sengkedunyaan.” ³⁴“Begerar,” kwan dye, “Begeyi' kay ne daran-peraran et ating pegkaan.” ³⁵Pegketbes negsugid si Jesus, “Aku ating pegkaan na mekepegbegey biyag. Ba' sinu kumabi' daken, diki ne urapen, beke' ba' sinu mengandel daken diki ne tuknewen.

³⁶“Segwa' samat pegsugiren ku dimyu, nekebiri' myu ne aku temed diki nega mengandel kew. ³⁷Pepekabi' daken ginsan neng taaw na igbey et Ama' ku. Ginsan dye mengandel daken pepekabi' daken, diki ku dye sempegen. ³⁸Nineug ku teyeg dut langit diki apang buwaten ku daken neng keinginan. Imbes, buwaten ku keinginan et Empu' negtahag daken. ³⁹Na itue keinginan et Empu' negtahag daken, na diki ku pesaran na malam misan sembatung taaw na binggey ye daken. Segwa' biyagen ku dye peuli' dut emuring eldew. ⁴⁰Sabab itue keinginan et Empu' Ama'.

---

^s 6:30-31 *Manna* - Pegkaan binggey et Empu' dut menge' taw't Israel ganang pegurapen dye dut kelnangan tagna' ti'. Betsaen Exodo 16:4, 13-16, 31-35.

Sebarang kebiri' dut daken yegang ye, beke' mengandel dut daken maya biyag na kaya seskeran, beke' biyagen ku ya peuli' dut emuring eldew.”

⁴¹Na menge' Judio nemegkiskines pasal ki Jesus sabab dut sinugid ye, “Aku ating pegkaan na teyeg dut langit.” ⁴²Kwan dye, “Diki taku' itue si Jesus, yegang i Jose. Nesewran tyu ama' beke' indu' ye? Enuqwan pegsugiren ye tiban atin, kwan ye, ‘Nineug ku teyeg dut langit.’”

⁴³Kwan i Jesus, “Kas kew ne pegkiskines. ⁴⁴Kaya sinu mekepekabi' daken selyu lang ya in ipekabi' et Ama' na negtahag daken. Sebarang mengandel daken mibit na biyagen ku ya peuli' dut emuring eldew.

⁴⁵Nesurat dut Kesuratan et menge' Tarus et Empu', kwan, ‘Na dyeng ginsan penulduan et Empu'.’

“Sebarang megkingeg dut Empu' Ama' beke' negkesewd dut kenye, atin pepekabi' daken. ⁴⁶Kaya sinu nekebiri' dut Empu' Ama' selyu lang aku na teyeg dut Empu'. Aku lang na nekebiri' dut Empu' Ama'.

⁴⁷“Isugid ku dimyu et keberbenaran, sebarang mengandel daken maya biyag na kaya seskeran. ⁴⁸Aku pegkaan na mekepegbegey et biyag,” sinugid i Jesus. ⁴⁹“Kegunggurangan myu nemekekaan et manna dut kelnangan tagna', segwa' nemematey dye nega. ⁵⁰Temed itue pegkaan tiban nineug teyeg dut langit, angkansa sebarang taaw kekaan diki lang matey. ⁵¹Aku biyag neng kekanen na nineug teyeg dut langit. Ba' kanen et taaw itueng kekanen, megbiyag ya misan ingyan. Itueng kekanen, daken neng uned. Na atin ipemgey ku apang pebibiyag et kaya seskeran menge' taaw atu't dunya',” kwan i Jesus.

⁵²Na nemegsagka'sagka' dye banar na menge' taw't Judio, kwan dye, “Enuqwan ye igbey kenyeng uned supaya kanen tyu?” ⁵³Kwan i Jesus kedye, “Isugid ku dimyu et keberbenaran, selyu lang kanen myu uned et Yegang et Taaw beke' inumen kenyeng dugu', kaya lang biyag dut dimyu. ⁵⁴Sebarang kumaan et uned ku beke' minum et dugu' ku maya biyag na kaya seskeran. Na biyagen ku ya peuli' dut emuring eldew. ⁵⁵Sabab daken neng uned banar na kekanen, beke' daken neng dugu' banar na inumen. ⁵⁶Sinu-sinu mengaan et daken neng uned beke' minum et daken neng dugu' petetaren ne dut daken, beke' aku dut kenye. ⁵⁷Samat pebibiyag na' Empu' Ama' na negtahag daken, kwantin gasi aku pebibiyag sabab dut Empu' Ama'. Angkansa sinu-sinu megpenganan dut daken megbiyag sabab ku. ⁵⁸Itue e pegkaan nineug teyeg dut langit. Misan kengunggurangan tyu nemekekaan et manna, nemematey dye nega. Segwa' sebarang mengaan et itueng kekanen megbiyag et kaya seskeran.” ⁵⁹Pinegberes i Jesus itue sasat penuldu' dut pengempuan na benwa neng sinagoga dut lungsud et Kapernaum.

Menge' Abar pasal et Biyag na Kaya Seskeran

⁶⁰Ganang nekingeg itue kekensangan et menge' pepengenan i Jesus negsugid, “Mebegat neng tuldu' itue. Sinu mekedyari kekingeg

et atin?” ⁶¹Segwa' pegkesewd i Jesus na menge' pepengenan ye na nemegkiskines pasal itue. Kwan i Jesus kedye, “Sabab be et itue tirengan myu aku? ⁶²Enukwan gasi ba' mebiri' myu aku, atin Yegang et Taaw, peribuwat dut langit na ba' embe mawa' ku sene in! ⁶³Empung Nakem megbegey et biyag. Segwa' keseg et taaw kaya kegunaan menggey et biyag et taaw. Sebarang pinegberes ku dimyu, atin igbey biyag sabab atin teyeg nega et Empung Nakem. ⁶⁴Segwa' maya nega dimyu kaya pengandel daken,” sinugid i Jesus. Sabab sewd i Jesus tihad sengkepunan ba' sinu kedye diki mengandel, beke' ba' sinu mengakal supaya ipegdagang diri ye. ⁶⁵Sinugpatan i Jesus bebresen ye, kwan ye, “Angkan ne itue pegsugiren ku dimyu, kaya sinu kepekabi' daken selyu lang tugutan ya et Ama' Empu!”

⁶⁶Ating masa mekansang ne pepengenan i Jesus timinireng kenye, beke' kaya ne nibut dut kenye. ⁶⁷Sinugid i Jesus kedye, dut sempulu' duwa in, kwan ye, “Kemyu gasi? Gaay myu mugad?”

⁶⁸Siminambag si Simon Pedro dut kenye, “Begerar, sinu nega ibuten kay? Eset dimu ne beres et biyag na kaya seskeran. ⁶⁹Nengandel beke' nesewran kay na ikew ating sembebatung kaya sala' et Empu!”

⁷⁰Siminambag si Jesus, kwan ye, “Diki be pinili' ku kemyung sempulu' duwa in? Segwa', maya sembatu dimyu sinelban i Seytan.” ⁷¹Pepetudya't bebresen i Jesus ki Judas, na yegang i Simon Iskariote. Na ya neng sembatu dut sempulu' duwa na mengakal ki Jesus peuli' ti'.

Kaya Pemengandel menge' Tipused i Jesus

7 ¹Pegketbes et itue, siminurung si Jesus dut leing-leing kebenwanan et probinsiya et Galilea. Pikir ye ne lumegdeng et merayu' dut probinsiya et Judea. Sabab duntin maya menge' taw't Judio megtetagey mematey kenye. ²Segwa' ganang mekabi' ne pegkenkaan et menge' taw't Judio pasal et Kerendeman et menge' Tetetluan et menge' Judio dut kelnangan, ³menge' tipused i Jesus negsugid dut kenye, kwan dye, “Subali' mugad ke atue e beke' sumurung ke dut Judea, supaya menge' pepengenan mu kebiri' et menge' bubuwaten mu neng kelilu'lilu'. ⁴Kaya misan sinu pegtagu' et keradya ye ba' ingin ye mebantug et ginsang menge' taaw. Pegbuwatan mu ne lang gasi itueng ginis, pebiri' ke ne dut ginsan menge' taaw atue't dunya'.” ⁵Sinugid itue et menge' tipused i Jesus, sabab kenyeng menge' ketipusdan, kayangga pe' megpengandel dut kenye.

⁶Kwan i Jesus kedye, “Sugat neng timpu ku ingga pe' diminateng; Segwa' dut dimyu misan enung timpu mekedyari. ⁷Kaya miseg dimyu menge' taaw. Segwa' dye megiseg daken, sabab pinesebenaran ku kedyeng keradya neng mereraat. ⁸Kemyu mene dumuntin dut kenkeanan dut lungsud et Jerusalem. Mendi' ku mena daken, sabab daken neng

sugat neng timpu ingga pe' diminateng.”⁹ Pegimbres et bebresen ye, nepetektak dut Galilea.

Sumurung si Jesus dut Kenkeanan dut Jerusalem

¹⁰Segwa', ganang nemekeugad ne minge' ketipusdan i Jesus pesurung dut kenkeanan dut Jerusalem, nepeselundung gasi ya. Segwa' kaya nesewran et minge' kineldaman, nepetetagu' lang. ¹¹Maya pegtulusen ya et minge' taw't Judio dut kenkeanan sampay nemengingkut-ingkut ne, “Embe ne ating lelaki?” ¹²Eset kineldama't taaw limingkep bungburung pasal kenye. Kwan et iba, “Menungang taaw atin.” Kwan et iba gasi, “Meraat, sabab pengakal lang et minge' taaw.” ¹³Kaya misan sinu mekeurem na megsugid et enu-enu pasal ki Jesus eset elepan et kineldaman, sabab megtagak dye et minge' pegibuten et taw't Judio.

¹⁴Megtetetnga' pe' et Kenkaan et Kerendeman et minge' Tetetluan, si Jesus diminuntin dut Templo na pengempuan neng benwa apang menuldu'. ¹⁵Nemenglilu' minge' pegibuten et taw't Judio sampay nemengingkut, kwan dye, “Enukwan negkesewd itueng taaw sementara' kaya pinegiskulan?” ¹⁶Siminambag si Jesus, kwan ye, “Pegtuldu' ku diki teyeg dut pinegiskulan ku. Segwa' mawa' dut Empu' negtahag daken. ¹⁷Ba' keinginan et sinu-sinu na buwatan ye keinginan et Empu', mekilala ye na ba' daken neng tuldu' teyeg dut Empu' etawa ba' teyeg dut daken lang. ¹⁸Sebarang pegberes pasal et kenyeng bubuwaten, supaya bentugen bilug ye kaya menunga. Segwa' ba' sinu pegberes pasal et bubuwaten ye apang ikebantug dut negtahag kenye, ya metigna' neng taaw, banar kaya embut dut kenye.” ¹⁹Sinugid gasi i Jesus dut kedye, kwan ye, “Tagna' ti', diki be binggey i Moises dimyu atin Keseraan et Empu'? Segwa' kaya misan sembatu dimyu nekesunud. Manu ingin myu aku imeteyen?”

²⁰Siminambag kineldaman, kwan dye, “Banar ne, megsesaleb dimu diwata i Seytan! Sinu meingin mengimatey dimu?” ²¹Kwan i Jesus kedye, “Sene ti', maya kineradya ku ganang sembatung kelilu'lilung tenda' dut Eldew et Kepeternan, na ginsan kew neglilu'. ²²Diki be negey si Moises et arat et pegtutuli' et minge' keyegangan myu? (Temed diki teyeg itue ki Moises, imbes dut minge' kegunggurangan.) Na pegtulien myu yengyegang misan ne dut Eldew et Kepeternan. ²³Segwa' ba' pegtulien myu yengyegang dut Eldew et Kepeternan supaya diki belegbagen Keseraan i Moises, manu angka megiseg kew raken sabab et pinenunga ku sengkebilugan et taaw dut Eldew et Kepeternan? ²⁴Kasi' myu pegukumi' sebarang deregbesan, segwa' mengukum kew et metigna'.”

Itue ne be Lengku Mesias Tyu

²⁵Pasal et atin maya nemengingkut minge' taaw et lungsud et Jerusalem, kwan dye, “Diki be itueng taaw pegsenggupan dye peteyen?”

²⁶Na itue ne ya, pegberes atu't elepan tyu. Manu gasi kaya pegsegkaan dye pasal dut kenye? Merali' nekilala et menge' pegibuten na si Jesus ne ating Kristo, ating Mesias tyu? ²⁷Segwa' nesewran tyu ba' embe mawa' et itueng lelaki. Segwa' ba' dumateng Mesias, kaya sinu mekesewd ba' embe banar mawa' ye.”

²⁸Ganang megdutuldu' si Jesus dut pengempuan neng benwa na' Templo pinerensag ye bebresen ye, kwan ye, “E', pegpikiren myu taku' mekekilala myu aku, beke' ba' embe minewanen ku. Segwa' diki natu' ku atue et daken neng gaay, temed sabab et gaay et kebebenaran neng negtahag daken. Na diki myu ya nekilala. ²⁹Segwa' daken, nekilala ku ya sabab mawa' ku dut kenye beke' ya negtahag daken.”

³⁰Sabab et atin pegperuen dye ya elewen, temed kaya mekeaku' mengalew sabab ingga pe' diminateng timpu et ketiksaan ye. ³¹Maya gasi dut kineldaman na nengandel ki Jesus, kwan dye, “Na, banar, itueng taaw Mesias, sabab kaya ibang taaw kebaal et lebi nega eset menge' kelilu'lilung tenda' na binwat et lelaki na itue.”

Negpebibit et Kesundeluan Megdyaga set Templo Apang Elewen si Jesus

³²Nekingeg et menge' pari' na' Pariseo bungburung et menge' kineldaman pasal ki Jesus. Pagka' kwantin ne menge' pegibuten et menge' pari' sampay gasi menge' Pariseo negtahag et kesundeluan supaya mengalew ki Jesus. ³³Kwan i Jesus, “Megbebaya' tyu nega tiban. Segwa' diki ne mekwit, pegketbes in, peuli' ku ne dut negtahag daken. ³⁴Tulusen myu aku, segwa' diki myu aku mebiyanan. Beke' diki kew keruntin dut pegsusrungan ku.”

³⁵Nemegsudsugid menge' taw't Judio, kwan dye, “Embe taku' tenaan et lelaki na itue na diki tyu ya mebiyanan? Merali' tenaan ye dut menge' nemegpekparak neng menge' kekempungan tyu dut lungsud et Griego, beke' megduldu' dut menge' taaw et Griego? ³⁶Enu ingin yeng bersen na pegsugiren ye, ‘Tulusen myu aku, segwa' diki myu aku mebiyanan.’ Beke', ‘diki kew keruntin dut pegsusrungan ku?’ ”

Menge' Buwal et Danum na Megbegey et Biyag

³⁷Dut ketimpusa't pinekemergang eldew et kelang Kenkaan et Kerendeman et menge' Teteluan, timinyeg si Jesus beke' negberes et merensag, “Ba' sinung taaw pegtutuknewen, pekabi' daken apang keinum. ³⁸Sebarang mengandel daken, samat pegbersen dut Kesuratan et Empu!, ‘Antangan ye murbur danum dut seled ye megmendyaring ikebiyag et kaya seskeran.’ ” ³⁹Ingin bersen ye, itue e Nakem et Empu!, sebarang mengengandel dut kenye leyd ne ti' meterima dye itueng Nakem et Empu!. Tatap ating eldew ingga pe' negbey Nakem, sasat si Jesus ingga pe' neperibuwat peuli' dut langit apang bentugen.

Enu Penedseled et minge' Taaw pasal ki Jesus

⁴⁰Ganang nekingeg itueng bebresen, mekansang kedye negberes, kwan dye, “Ya ne tantung ating Tarus et Empu' na pegtegeyan tyu.” ⁴¹Iba gasi negberes, “Ya ne atin Kristo.” Segwa' iba pemengingkut nega, kwan dye, “Lein ya ating Kristo. Sabab atin Kristo diki teyeg dut Galilea. ⁴²Diki be pegbersen dut Kesuratan et Empu' na ating Kristo teyeg dut tutusan i Surutan Dabid tagna', beke' teyeg dut lungsud et Betlehem, lungsud na' dineklaan i Surutan Dabid?” ⁴³Angkansa minge' taaw negbagi'bagi' ne pasal lang i Jesus. ⁴⁴Maya taaw meingin ya elewen, segwa' kaya neburwan dye.

Kaya Nemengandel minge' Pegibuten et minge' Taw't Judio

⁴⁵Negpeuli' minge' kesundeluan dut minge' pegibuten et minge' pari' sampay dut minge' Pariseo. Na dye nengingkut kedye, kwan dye, “Manu diki myu binibit atue?” ⁴⁶Siminambag minge' kesundeluan, kwan dye, “Kengyan masa ne kaya sinu nekepegberes samat pinegberes et ating lelaki.” ⁴⁷“Ingin myu bersen, nebitbibit ye gasi kemyu?” kwan et minge' Pariseo. ⁴⁸“Maya ne be taku' minge' pegibuten etawa minge' Pariseo nengandel kenye? ⁴⁹Kaya! Segwa' mesuknaan itueng kineldaman, sabab kaya kesewd-sewran dye pasal et minge' Keseraan i Moises.” ⁵⁰Si Nikodemo, na sembatung Pariseo iba-iba dye, na siminurung nekeuna ti' dut ki Jesus, nengingkut. ⁵¹Kwan ye, “Megsugat be dut ukuman tyu ba' sembatung taaw diki mena sewd-sewren ba' enu nebuwat ye?” ⁵²Siminambag dye, “Ikew teyeg dut Galilea gasi? Resan-resana' na mebiri' mu na kaya tumbu' na' tarus dut Galilea.” ⁵³Pegketbes nemenguli' dye tegsembatu dut kenye-kenyeng benwa.

Sembatung Libun ne Netkanan Pegbeis

8 ¹Segwa' si Jesus siminurung dut Bukid et Olibo. ²Ganang meririkleman ne, negpebiri' ya peuli' dut pengempuan neng benwa (Templo). Na, mekansang taaw nepekabi' dut kenye. Narung gasi ampa' ye dye tinulduan. ³Minge' menunuldu' et minge' sara' beke' minge' pari' na Pariseo nemibit et sembatung libun ne netkanan pegbeis. Pinetiyeg dye eset kinetngaan et kineldaman. ⁴Sinugid dye ki Jesus, kwan dye, “Menunuldu', itueng libun inalew kay sabab netkanan pegbeis. ⁵Dut Keseraan binggey et Empu' ki Moises tagna', si Moises negsugid damen na bekalen et minge' batu seked matey ba' sinu memuwat samat binwat ye tu'. Enu mesugid mu ramen?” ⁶Kwantin pengingkut dye supaya lang si Jesus sulayan, apang maya mesumbang dye pasal dut kenye. Segwa' diminunguk lang si Jesus beke' negsutsurat et keremut ye dut lugta'. ⁷Pegka' sigi-sigi ne ingkut dye kenye, timinyeg si Jesus et metigna' beke' negsugid kedye, kwan ye,

“Ba' sinu dimyu kaya negkesala', atin mena meguna ne meakal kenye.”
 8 Neperunguk gasi si Jesus peuli', na negsurat gasi dut lugta'. 9 Segwa' ganang nekingeg dye itue, kenye-kenye mene mugad, meguna megurang-gurang, sed-seked si Jesus mene netinda, iba ye libun na' petitiyeg et elepan ye. 10 Timinyeg gasi si Jesus beke' nengingkut kenye, kwan ye, “Libun, embe dye ne? Kaya be misan sembatu kedye nengdusa dimu?” 11 “Menunuldu', kaya misan sembatu!” kwan ye. “Megsepantun daken diki lang mengdusa dimu,” kwan i Jesus, “Manew ke ne, kasi' ne pegerut-eruti' megkesala!'”

Si Jesus Silu' na Megbebegey et Telang eset Pikiran et menge' Taaw

12 Ganang negberes peuli' si Jesus dut menge' taaw, kwan ye, “Antangan ku samat silu' et ginsa't taaw atue't sengkedunyaan. Sebarang mibut daken, diki lang manew dut kelingban, sabab maya silu' et biyag, (na megbebegey et telang eset pikiran et menge' taaw).” 13 Binulili et menge' Pariseo ya, kwan dye, “Kaya misan sinu pepesebanar dimu selyu ikew lang. Angkansa dimung pesebanar kaya kebenaran.”

14 Kwan i Jesus, “Misan ne aku lang pegpesebanar pasal diri kung bilug, pesebanar ku kebenaran. Sabab sewd ku ba' embe mawa' ku, sampay ba' embe gasi ulian ku. Segwa' dimyu, kaya pegsesewren myu ba' embe mawa' ku, etawa ba' embe surungan ku. 15 Ukuman myu, ukuman lang et taaw petaaw. Segwa' daken, kaya neukum ku misan sembatu. 16 Segwa', ba' mengukum ku, ukuman ku sugat, sabab diki lang yaya ku. Iba ku si Ama', neng nengdaak daken. 17 Dut dimyung Keseraan nesurat na, kwan, ‘Ba' duwang taaw megpesebanar, atin kebenaran.’ 18 Aku ne sembatu negpesebanar pasal daken neng bilug, ikeruwa na negpesebanar daken, atin net nengdaak daken, daken neng Ama!'”

19 Mendyari iningkut dye si Jesus, “Na' embe tu' ama' mu?” Kwan i Jesus, “Diki myu aku kilala etawa daken neng Ama'. Ba' mekilala myu aku, mekilala myu gasi Ama' ku.”

20 Pinegberes ye itue sasat pegtuldu' ya dut seled benwa pengempuan na' Templo, dut sisingled na maya susunua't keserekaan. Segwa' kaya misan sembatu pengalew kenye sabab ingga napet sugat neng timpu ye.

Diki Kew Kesurung dut Surungan Ku

21 Angkansa, pinegberes gasi peuli' i Jesus, kwan ye, “Kepembe-embe ku nega, sampay megtustulus kew raken, segwa' matey kew megbe'baya' nega dimyung keselaan. Diki lang keruntin kew dut sinurungan ku.”

22 Sabab et itue nemegsiingkut-ingkut menge' pegibuten et taw't Judio, “Imeteyen ye merali' bilug ye? Sabab manu itue pinegberes ye, kwan ye, ‘Diki kew kesurung dut pegsusurungan ku?’”

23 Sinugid i Jesus dut kedye, kwan ye, “Kemyu mawa' atu't sirib, aku mawa' dut dibuwat langit. Kemyu mawa' atu't dunya', segwa' aku diki

lang mawa' atu't dunya'. ²⁴Atin angkan sinugid ku dimyu, na, matey kew megbe'baya' dimyung keselaan. Sabab, ba' diki mengandel kew na aku in, si Aku Ne Ya, matey kew lang megbebaya' nega menge' keselaan myu."

²⁵"Sinu ke taku' banar?" neingkut dye. Sambag i Jesus, kwan ye, "Atin ne pesi samat pegsugiren ku in, tihad nega tagna' nega ti'. ²⁶Mekansang teyen ipegberes ku dimyu supaya iukum dimyu. Segwa' metigna' ya in nengdaak daken, sampay ba' enu nekingeg ku dut kenye, atin ipebunayag ku dimyu atu't sengkedunyaan tu!."

²⁷Segwa' diki dye neretian ba' enu pegsugiren i Jesus pasal dut kenyeng Ama', ingin bersen Empu' Banar. ²⁸Angkansa kwan i Jesus, "Ba' meperibuwat myu ne Yegang et Taaw dut erigi, ampa' myu sentin mesewran na asal aku ne atin ne ya. Na mekesewran myu gasi, kaya pegbutbuwaten ku et daken neng bilug ba' diki pegbersen ku samat mekekingeg ku teyeg dut Ama'. ²⁹Na iba-iba ku ya, ne nengdaak daken na diki ye aku tirengan et yaya ku, sabab tatap ku pegbuwaten sebarang mekeksan kenye." ³⁰Sasat megbebres nega si Jesus pasal et itue, mekansang nemengandel dut kenye.

Taaw neng Uripen beke' Taaw neng Lein Lang Uripen

³¹Sinugid i Jesus dut menge' taw't Judio na nemengandel dut kenye, kwan ye kedye, "Ba' mibut kew daran dut menge' tuldu' ku, kemyu tantung menge' pepengenan ku. ³²Na mesewran myu keberbenaran teyeg et Empu'. Ating keberbenaran memawi' dimyu teyeg dut peguripen." ³³Na sinambag dye ki Jesus, kwan dye, "Pangkat inupu' kami i Abraham. Na kaya misan kasa nenguripen damen. Manu pegsugiren mu na bewinen kay?" ³⁴Siminambag si Jesus, kwan ye, "Asal banar na pegsugiren ku dimyu, sebarang negkesala', uripen et keselaan. ³⁵Na' diki dumaratan uripen dut sembatung pegkeredyanan ye dut pamilya, segwa' dumaratan ating Yegang et pamilya misan ingyan. ³⁶Angkansa ba' bewinen ke et Yegang, banar na nekebawi' ke ne, sabab Yegang maya keseg ye. ³⁷Sewd ku na pangkat inupu' kew i Abraham. Segwa' meingin kew na imeteyen aku, sabab kaya ne awang dut seled pusu' myu beberesen ku. ³⁸Pegbersen ku sebarang nekebiri' ku dut elepa't Ama' ku, segwa' dut dimyu pegbuwaten myu gasi sebarang nekingeg myu dut Ama' myu."

Kemyu Yegang i Seytan

³⁹"Si Abraham ama' kay," kwan dye. Segwa' kwan i Jesus, "Ba' kemyu keyegangan i Abraham, buwata' myu gasi ba' enu keradya i Abraham. ⁴⁰Na atin negsugid dimyu et keberbenaran na nekingeg ku dut Empu'. Segwa' pegsesenggupan myu aku imeteyen. Si Abraham kaya nekekeradya samat kwantin. ⁴¹Pegkeredyanan myu tu' samat pegkeredyanan et Ama' myu."

Siminambag dye, kwan, “Diki lang kami yegang dut liwan. Imbes sembatu lang ama' kay, na atin, Empu' lang.”

⁴²Kwan i Jesus kedye, “Ba' Empu' banar Ama' myu, teyen inginen myu aku, sabab teyeg ku dut Empu'. Na tiban, natu' ku atue, diki lang natu' ku't sabab et ingin ku, imbes dinaak et Empu' aku. ⁴³Manu kaya mekeretian myu ba' enu pegbersen ku? Sabab kaya pegkinggen myu ba' enu pegbersen ku.” ⁴⁴Sinugid gasi i Jesus kedye, kwan ye, “Kemyu yegang i Seytan, na keinginan myu samat keinginan et buwatan et ama' myu. Na ya mengingimatey et taaw tihad tagna' nega. Na, kaya megibut dut keberbenaran sabab kaya dut kenye keberbenaran. Ba' mengembut, pegberes et keembutan, na atin ne tubuanan ye, sabab ya puun et ginsa't menge' taaw neng membuat. ⁴⁵Segwa', sabab pegbersen ku pasal dut keberbenaran, diki megpengandel kew. ⁴⁶Sinu dimyu mekepesebanar na aku negkesala'? Ba' sembatung taaw pegsugid et kebenaran, manu diki myu endelen? ⁴⁷Sebarang menge' taaw na pengandel et Empu' megkingeg dye dut beres et Empu'. Na sebaran angka manu diki kew megkingeg, sabab diki kew taaw na pengandel et Empu'.”

Bagu Pinegyegang si Abraham, Aku Lelagi ne

⁴⁸Siminambag ki Jesus menge' taw't Judio, kwan dye, “Diki taku' sugat na pegsugiren kay na ikew taw't Samaritano, leing taw't Judio, beke' pegselban et diwata i Seytan?” ⁴⁹Siminambag si Jesus, kwan ye, “Kaya lang aku pegselban et diwata i Seytan. Segwa', daken, pegbentugen ku Ama' ku. Temed dimyu pegterwanan myu nega aku. ⁵⁰Kaya pegtulusen ku kebentugan ku. Segwa' maya sembatu megtulus na bentugen ye aku. Itue na ya, atin na' mengungkum. ⁵¹Asal banar pegsugiren ku dimyu, sebarang penuman et menge' bebresen ku, diki kelabay et kemeteyan na kaya seskeran.”

⁵²Segwa' kwa't menge' Judio, “Na' tiban kay netantu na ikew sinlebat diwata i Seytan! Si Abraham natey sampay menge' tarus et Empu'. Segwa', pegberes ke nega et ba' taaw metuman et beres mu, diki kelabay et (ikeruwang) kemeteyan na kaya seskeran. ⁵³Metaas ke nega be taku' et damen neng ama' neng si Abraham? Na ya natey, kwantin gasi menge' tarus. Kwan mu lang sinu ke?”

⁵⁴Siminambag si Jesus, kwan ye, “Ba' ipetaas ku bilug ku, kaya guna et ketaasan ku. Segwa' ama' ku pegpetaas daken, na atin ne pegsugiren myu na Empu' myu banar. ⁵⁵Segwa' diki myu ya nekilala, temed aku mekekilala kenye. Na supama, ba' sugiren ku diki ku nekilala Empu', ba' kwantin, membuat ku samat dimyu. Temed kilala ku Ya banar beke' pegtumanen ku Ya. ⁵⁶Megunang gunggurang myung si Abraham tagna' ti' neksanan sabab nesewran ye mebiri' ye eldew et pegatu' ku atue't dunya. Na nebiri' ye na eldew et pegatu' ku sampay neksanan.” ⁵⁷Kwan

et minge' taw't Judio, "Ingga' pe' nekeumur ke et limangpulung teun, segwa' nebiri' mu ne si Abraham?" ⁵⁸Segwa' kwan i Jesus, "Asal, mura si Abraham pinegyegang, lelagi ku ne!" ⁵⁹Sabab et itue, nememurut dye et minge' batu ibakal ki Jesus. Segwa' nepetagu' si Jesus pegketbes liminiwan dut pengempuan neng benwang Templo.

Pinegulinan Sembatung Taaw na Pinegyegang et Beleg

9 ¹Pegtalib i Jesus, nebiri' ye sembatung lelaki beleg ne lagi tihad nega dut pegyegang kenye. ²Iningkut et minge' pepengeran ye, kwan dye, "Menunuldu', sinu negkesala', itueng lelaki etawa kenyeng gunggurang, na ya pinegyegang et beleg?" ³Sinambag i Jesus, kwan ye, "Diki itueng lelaki etawa minge' gunggurang ye negkesala'. Segwa' negkwantin itue supaya keradya et Empu' mepebiri' dut kenyeng biyag. ⁴Sasat eldew nega, subali' keredyanen tyu minge' keradya et Empu' Banar negdaak daken. Gebi megapet, ganang kaya ne misan sinu mekekeradya. ⁵Sementara' atu' ku nega et dunya', aku silu' et sengkedunyaan, megbegey et telang dut pikiran et minge' taaw."

⁶Ganang nebres i Jesus itue, nibeg dut lugta' ampa' ye pinerusu' et ibeg ye. Pegketbes pinadlis ye't mata et lelaki neng beleg. ⁷"Panew!" kwan i Jesus kenye, "Dumun ke dut libtung et Siloe." (Na ingin bersen Siloe, Tinahag). Angkansa, lelaki nanew. Pegdateng dun nengiramus, na neketuun ne, ampa' ne nuli'.

⁸Menge' rurungan ye beke' minge' nekebiri' kenye et kwit nega ya pepeingasi', nemegsudsugid dye, kwan dye, "Diki be sali' itue neng lelaki kwit ti' megarung atue sampay pengangat et ingasi?" ⁹Maya iba pegberes na ya ne. Temed kwa't iba, "Lein, kebiri' tyu lang samat ya." Segwa' kwan ye, "Aku ne pesi itue!" ¹⁰Nemengingkut minge' taaw kenye, kwan dye, "E nukwan neketuun ne mata mu in?" ¹¹Sinambag ye, "Ating lelaki ne pegngeran si Jesus nemaal et rusu' ampa' ye pinadlis et mata ku. Dinaak ye aku dumun dut libtung et Siloe ti' apang mengiramus. Angkansa, nepanew ku, pegdateng duun ampa' ku ne nengiramus, na neketuun ku ne." ¹²"Embe ne ating lelaki?" kwan dye. "Iste ku," tinubag ye.

Nemengingkut minge' Taaw et Pariseo pasal et Neketuun neng Beleg

¹³Pegketbes, ating taaw na beleg na negnunga, binibit dye dut minge' taw't Pariseo. ¹⁴Na negkeradya si Jesus et rusu' beke' negpemokrat et mata et lelaki neng beleg dut eldew et Sabadu, atin eldew et diki pengengeredyanan eset arat et minge' taw't Judio. (Angkansa, dut pikiran et Pariseo binelabag i Jesus arat dye.) ¹⁵Angkansa binisara gasi atin taaw neng beleg na neketuun et minge' Pariseo ba' nukwan ya neketuun. Kwan et lelaki, "Pinedlisan i Jesus lang et rusu' mata ku, pegketbes nengiramus ku, na' tiban mekebiri' ku ne."

¹⁶Maya minge' ibang Pariseo negsugid, kwan dye, "Ating lelaki diki teyeg dut Empu', sabab kaya pegtumanen ye eldew et diki pengengeradyanan." Segwa' iba nengingkut kwan dye, "E nukwan kekeradya et kelilu'lilung tenda' ba' ya maya mekeselaan?" Angkansa nemegdapit-dapit ne.

¹⁷Sekali' tu', iningkut dye peuli' ating lelaki na beleg tagna', "Enu mesugid mu kenye? Pasal et mata mu nepetuun ye?" Kwan et lelaki, "Ya in Tarus et Empu'!" ¹⁸Kaya nengandel minge' pegibuten et minge' taw't Judio na ya beleg tagna' na tiban neketuun ne, sed-seked pinetingkag dye kenyeng gunggurang. ¹⁹"Yegang myu be itue?" ingkut dye. "Itu' be na pegsugiren myu na pinegyegang na beleg? E nukwan na ya nekebiri' tiban?" ²⁰Siminambag minge' gunggurang ye, kwan dye, "Sewd kay ya yegang kay, asal atin pinegyegang na' beleg. ²¹Segwa' tiban, ba' nukwan ya neketuun etawa mata ye nemukrat, kaya sewd kay. Ingkuta' myu ya, sabab meumur ne. Ya ne megtuturan dimyu."

²²Sinugid et minge' kegungguranan ye itue sabab megtakut dye dut minge' pegibuten et taw't Judio. Na atin pelan pegbehumen et minge' pegibuten ne lagi, na sebarang megsugid na si Jesus in Kristo, ipeugad ya dut benwang sinagoga, ating pengempuan na benwa dye. ²³Angkansa samat kwantin ne nesugid et minge' gunggurang ye, kwan dye, "Ingkuta' myu ne ya sabab meumur ne."

²⁴Ipengeruwa ne pinetingkag dye lelaki na neketuun. Kwan dye kenye, "Isugira' et kebebenaran! Empu' mekekingeg. Sabab sewd kay itueng lelaki, si Jesus, mekeselanan." ²⁵Segwa' kwan ye, "Iste ku ne ba' ya in mekeselanan, temed sembatu lang sewd ku, aku beleg temed tiban nekebiri' ku ne." ²⁶Pegketbes iningkut dye ya, kwan dye, "Enu kineradya i Jesus rimu? E nukwan ye ipinetuun mata mu?" ²⁷Segwa' kwan ye, "Kesusugid ku lang, diki myu nekingeg. Manu ingin myu kinggen nega peuli'? Ingin myu taku' kemyu mendyaring sembatung pepengenanar ye?"

²⁸Pegketbes ininlelew dye ya, kwan dye, "Ikew lang pepengenanar et taaw na itue e! Segwa' kami pepengenanar ki Moises. ²⁹Nesewran kay na Empu' negberes ki Moises, segwa' itueng lelaki, kaya nesewran kay ba' embe teyeg ye." ³⁰Siminambag lelaki, kwan ye, "Na kelilu'lilu' itue e! Diki myu nesewran ba' embe teyeg ye, segwa' ya nekepetuun et mata ku. ³¹Nesewran tyu na kaya pegkinggen et Empu' sebarang mekeselaan. Pegkinggen et Empu' sebarang meinempuen na megtuman et keinginan ye. ³²Kaya misan sinu na nekekingeg kwit na kwan sembatung pinegyegang na beleg maya nepetuun et mata ye. ³³Ba' itueng lelaki diki teyeg dut Empu', kaya mebutbuwat ye."

³⁴Sabab et itue, kwan dye, "Ikew, ipinegyegang ke dut kaya ne ereteret neng keselaan, manu mengindu' ke ramen?" Pegketbes sinempeg dye ne ya peliwan et pengempuan neng benwa.

Antangan et minge' Taaw Beleg pasal et Kebe'benaran

³⁵Pegka' kwantin ne, neebaran i Jesus na tinimbag et minge' pegibuten peliwan ating taaw neng beleg na neketuun. Indyari, pekebiya' ne kenye, kwan i Jesus, “Mengandel ke taku' dut Yegang et Taaw?” ³⁶“Sinu ya, Menunuldu'? Sugiri' ku supaya mengandel ku kenye!” ³⁷Kwan i Jesus, “Nebiri' mu ne ya. Na ya ne pesi megbebres dimu.” ³⁸Indyari kwan et lelaki, “Begerar, pengandel ku!” Ampa' ne siminelungkud apang pengempuen ya.

³⁹Kwan i Jesus, “Natu' ku atu't dunya' apang meukum minge' taaw. Seng bagi' dye antangen minge' beleg, sabab awam dye et kebebenaran pasal et Empu'! Dye in memengdyaring mekebiri'. Sembatung bagi' gasi, antangen dye samat kaya beleg, sabab kebluan dye kesewd dye ginsan pasal et Empu', temed sala'. Dye in megmengdyaring beleg.”

⁴⁰Maya minge' ibang Pariseo na mekabi' dut kenye nekekingeg, kwan dye, “Enu? Kami tu' beleg?” ⁴¹Kwan i Jesus, “Ba' beleg kew, ingin bersen kemyu banar awam et keberbenaran et Empu', kaya kedusaan myu. Segwa' tiban sugiren myu na kemyu meketuun, ingin bersen gasi nesewran myu kebebenaran, angkansa megтетaren kedusaan et Empu' eset dimyu, sabab kemyu kaya pengandel et keberbenaran.”

Beleybey pasal et Mengingipat et Ayup neng Bibili

10 ¹Tinuturanan i Jesus itueng beleybey, kwan ye, “Sugiran ku kemyu et keberbenaran, ba' taaw diki lang maya' dut lelungewan et kukurungan et minge' bibili, segwa' minik et ibang bebyaan supaya keseled, na ya menenakew, mengrerampas. ²Segwa' ba' mayang taaw megbaya' dut lelungewan et kukurungan et minge' bibili, atin key mengingipat et minge' bibili. ³Pegukaban kenye et menununggu lelungewan. Beke', megkingeg minge' bibili ye et beres ye. Pegtingkagen ye kenyeng minge' bibili dut kedye-kedyeng ngaran sampay ya penguna kedye peliwan et kukurungan. ⁴Pegka' nepeliwan ye ne ginsan minge' bibili ye, ya ne megpenguna kedye, na megsunud kenye sabab sewd dye kenyeng pengluluwaan. ⁵Segwa' ba' ibang taaw mene diki dye megsunud. Sampay peperayu' dye sabab kaya sewd dye pengluluwaan et ibang taaw.”

⁶Ginamit i Jesus itueng beleybey et bebresen, segwa' diki dye meretian ba' enu pegbersen ye kedye.

Si Jesus Menungang Mengingipat

⁷Angkansa negberes peuli' si Jesus, kwan ye, “Sugiran ku kemyu banar, Aku antangan ye samat lelungewan et minge' bibili. ⁸Ginsan neng nemeguna daken, dye in nemenuldu' et kaya kebe'benaran. Antangan dye

samat menge' menenakew beke' mengrerempas. Segwa' kaya megkingeg kedye menge' bibili, (ingin bersen menge' pengandel daken). ⁹Aku antangan ye samat lelengewan; ba' sinu sumled dut daken, ya mebawi'. Mekedyari ya sumled etawa lumiwan, beke' kebiya' et menungang kebiyagan. ¹⁰Memegatu' menenakew supaya menakew beke' mengimatey sampay mengrungkat. Segwa' daken, natu' ku supaya maya biyag dye seked dut epus kesenangan.

¹¹“Aku antangan ye samat menungang mengingipat et menge' bibili. Ipegbaya' et menungang mengingipat kenyeng biyag supaya mebawi' menge' bibili ye. ¹²Segwa' ba' pegtengdanan lang neng mengingipat et bibili, pegtirengan ye lang menge' bibili, ba' mebiri' ye megderateng ne menge' ireng et talun. Pegtirengan ye lang seked pinegpekparak menge' bibili et menge' ireng et talun. Seukat lein lang ya mengingipat banar, beke' lein kenye ating menge' bibili. ¹³Megpelegyu ya puun sabab pegtengdanan lang beke' kaya permerganen ye menge' bibili. ¹⁴Aku antangan ye samat menungang mengingipat. Nesewran ku daken neng bibili, beke' menge' bibili kilala dye aku. ¹⁵Samat Ama' kilala ye aku, beke' daken kilala ku gasi Ama'. Sampay pepegbaya' ku daken neng biyag dut menge' bibili ku, ingin bersen menge' pengandel daken. ¹⁶Maya menge' bibili ku na kaya atu't seled kukurangan et bibili. Keilangan biten ku gasi dye atue. Sampay dye kumingeg et daken neng beres, apang megsengbanan, beke' sembatu mengingipat dye.

¹⁷“Angkan manu Ama' ku meingin daken sabab pinegbaya' ku biyag ku, pegketbes megbiyag ku peuli'. ¹⁸Kaya sinu kepatay daken ba' diki itugut ku, segwa' tud ne ipegbaya' ku biyag ku. Sabab maya basag ku matey etawa megbiyag peuli'. Itueng kepengdyarian neisi' ku dut daken neng Empu' Ama'.”

¹⁹Sabab et itueng pinegberes, nemegbagi'bagi' gasi menge' taw't Judio. ²⁰Maya iba negsugid, “Pegselban ya et mereraat beke' negbegbalig ne. Manu pegkinggen myu nega ya?” ²¹Segwa' sinugid et iba, kwan dye, “Diki kwantin bebresen et sembatung sinleban et mereraat. Diki mekedyari mepetuun et mereraat sembatung beleg!”

Minendian et menge' Taw't Judio si Jesus

²²Na ating masa, timpu et pememeratan. Diminateng ne Kenkaan et Kerendeman et Pegpepanyap Tagna' et Puun neng Pengempuan neng Benwa na' Templo dut lungsud et Jerusalem. ²³Si Jesus megpepanew dut Benwang Pengempuan dut pentaran i Surutan Solomon tagna' ti' na' pegsesepewan. ²⁴Nemengagap menge' taw't Judio pelilibut kenye, kwan dye, “Seked ingyan na kami megalang-alang dimu ba' sinu ke banar. Tentua' ne damen megsugid ba' ikew banar ating Kristo, ating pinili' et Empu' memegbeg damen.” ²⁵Negsugid si Jesus, kwan ye, “Pegsugiren

ku ne dimyu, segwa' kaya pengandel kew. Pegkebiri' myu et menge' kelilu'lilung pinemuwat ku dut kepengdyarian et Ama' ku, mesewran myu ne ba' sinu banar aku. ²⁶Segwa' diki kew pengandel, sabab diki kemyu menge' bibili ku, ingin bersen menge' mengengandel ku. ²⁷Menge' mengengandel ku antangan dye samat bibili ku, megkingeg daken neng beres. Kilala ku dye beke' megsunud dye raken. ²⁸Pinemgeyan ku dye et biyag neng kaya seskeran dut langit, beke' diki dye mebinasa dut Narka'. Kaya lang sinu mekeagew teyeg dut daken. ²⁹Ama' ku, negey kedye dut daken. Lebing metaas Empu' Ama' eset ginsan. Kaya lang sinu keagew teyeg dut Ama' ku. ³⁰Aku beke' Ama' sembatu."

³¹Ganang nekingeg dye itue, maya menge' taw't Judio nememurut gasi et batu supaya si Jesus bekalen seked matey. ³²Siminambag si Jesus, kwan ye. "Mekansang ne pinebiri' ku dimyu menge' kelilu'lilu' neng keradya na tinahagen daken et Empu' Ama'. Na, embe dut ginsan neng keradya ku na maya sabab ye na ingin myu aku bekalen seked matey?" ³³Kwan et menge' taw't Judio, "Diki kay ikew bekalen sabab et menge' menungang keradya mu, segwa' bekalen kay ikew sabab megpeempu'empu' ke, sabab ikew taaw lang, temed pegpesiring-siring ke et Empu' banar." ³⁴Kwan i Jesus kedye, "Diki be nekesurat dut Kesuratan myu, 'Sinugid ku menge' empu' kew?'" ³⁵Ba' pegngeranen ya dut kedye 'menge' empu' sebarang nenerima et beres et Empu', beke' diki mekedyaring berubaen Kesuratan, ³⁶enukwan gasi pegsugiran myu itue pasal aku neng pinahin et Ama', beke' dinaak ye aku dut dunya'. Pegtendesen myu aku et pegpeempu'empu' lang, sabab be et sinugid ku, 'Na' aku Yegang et Empu'?' ³⁷Kasi' myu aku pegendela' ba' diki ku buwatan et bubuwaten et Ama' ku. ³⁸Segwa' ba' pegbuwatan ku, misan diki kew mengandel daken, endela' myu menge' bubuwaten ku na kelilu'lilu', apang mesewran myu beke' meretian myu na Ama' atu't daken, beke' aku dut Ama', sesembatu kay."

³⁹Ingin dye gasi teyen elewen si Jesus, segwa' nekelapas dut kenye.

⁴⁰Pegketbes, nepeuli' si Jesus dut sendipag et danum et Jordan, dut tampa' pinegbewtismuan i Juan eset menge' taaw nekeuna ti'. Na, timineteg si Jesus duntin. ⁴¹Mekansang taaw siminarung ki Jesus duntin. Nemegsudsugid dye duntin, kwan dye, "Kaya nekekeradya si Juan et kelilu'lilung tenda', segwa' kebe'benaran ginsan neng sinugid i Juan pasal ki Jesus." ⁴²Mekansang gasi nemengandel ki Jesus duntin.

Pegkepatay i Lasaro

11 ¹Maya sembatung lelaki na mesakit, ingaran ye si Lasaro. Ya taw't Betania. Duun peglegdangan ye, dut benwa et tipused yeng si Maria beke' si Marta. ²Na, si Maria, atin ne nengluung et bebengluen dut Begerar beke' rinipnasan ye et buek tiked i Jesus tagna' ti'. Atin

tipused i Maria, si Lasaro, mesakit ne. ³Angkansa negpebibit et bebresen dut ki Jesus menge' ketipusdan i Lasaro, kwan dye. “Begerar, si Lasaro neng bila' mu banar mesakit!” ⁴Ganang nekingeg i Jesus itue, kwan ye, “Itueng sakit na itue diki lang ikepatey. Atin, apang kebentugan et Empu', supaya Yegang et Empu' mebantug sabab et itue.”

⁵Kelang pegbi'bila' i Jesus kire Marta, ki Maria, beke' ki Lasaro. ⁶Ganang neebaran ye na si Lasaro mesakit, duwang eldew nega taren i Jesus dut lelegdangan ye. ⁷Pegketbes sinugid ye dut kenyeng pepengenan, “Peuli' tyu mena dut probinsiya et Judea.”

⁸“Segwa' Menunuldu!” kwan dye, “ingga nekwit ingin et menge' pegibuten et menge' taaw Judio ikew bekalen seked matey, segwa' tiban taku' peuli' ke gasi duntin?” ⁹Kwan i Jesus kedye, “Endey kew kesusa, diki be sempulu' duwang kelisagan seked gebi? Na ba' megpepanew tyu sementara' eldew nega, diki tyu mesugbak, sabab mekebiri' tyu telang et eldew atu't sengkekinleban. ¹⁰Segwa' ba' manew tyu et gebi, mekesimbakud sabab kaya lang silu' kityu.” ¹¹Pegketbes i Jesus neres, sinugid ye kedye, “Bibila' tyung si Lasaro megiga'. Angkansa, sumurung ku dun supaya tiyagen ku ya.”

¹²Siminambag menge' pepengenan ye, kwan dye, “Begerar, ba' ya megiga', megnunga nega.” ¹³Pegsugiren i Jesus, sabab et patey ne si Lasaro. Segwa' menge' pepengenan ye penganal dye samat nekeiga' lang in. ¹⁴Tinantu i Jesus ne banar susugiren ye kedye, kwan ye, “Si Lasaro patey ne banar. ¹⁵Na, sabab dut dimyu, meksan ku na kaya duntin ku, supaya mengandel kew banar. Na, sumurung tyu ne.” ¹⁶Si Tomas, pegngeranen dye na si Kambar, negsugid dut menge' ibang pepengenan, kwan ye, “Na, sigi maya' tyu apang megunung-unung tyu matey.”

Si Jesus Pegkebiyag Peuli' beke' Biyag

¹⁷Pegdateng i Jesus dut lungsud et Betania, nesewran ye na epat neng eldew ne peglebeng ki Lasaro. ¹⁸Rayu' et Betania dut lungsud et Jerusalem, mekabi' et telung kilometro. ¹⁹Mekansang menge' taw't Judio memengduntin ki Marta beke' ki Maria supaya memulilang kedye sabab tipused dye natey.

²⁰Ganang nekingeg i Marta si Jesus megderateng, sinusup ye si Jesus, segwa' si Maria nepetektak dut seled benwa. ²¹“Begerar,” kwan i Marta ki Jesus, “Ba' atu' ke teyen, diki natey tipused ku. ²²Segwa' nesewran ku misan tiban igbey rimu et Empu' ba' enu engaten mu kenye.”

²³Kwan i Jesus kenye, “Tipused mu megbiyag peuli'.”

²⁴Siminambag si Marta, kwan ye, “Sewd ku megbiyag ya peuli' dut pegbiyag peuli' dut emuring eldew.”

²⁵Kwan i Jesus kenye, “Aku kebiyag peuli' et menge' patey beke' aku puun et biyag. Sebarang pengandel daken, dye megbiyag, misan dye

matey. ²⁶Sampay, sebarang biyagan neng nengandel daken, diki lang matey et misan ingyan. Pegendelen mu itue?”

²⁷“E!, Begerar!” kwan i Marta, “Nengandel ku ne ikew Kristo, ating Yegang et Empu!, na ya ne natu! dut ginsan taaw et sengkedunyaan.”

Siminiyak si Jesus

²⁸Pegketbes, na si Marta neres, nuli! ne beke! tiningkag ye tipused ye si Maria na pekabi! ampa! kininesan ye, kwan ye, “Menunuldu! atue ne, pegtingkagen ye ikew.” ²⁹Ganang nekingeg i Maria itue, megtuy timinyeg, siminurung dut ki Jesus. ³⁰Segwa! ingga pe! nekeseled si Jesus dut kebebenwanan, untin nega ya et pinegsusupan dye i Marta. ³¹Ganang nebiri! et menge! taw’t Judio neng iba-iba i Maria dut benwa megpemulilang kenye, nepangling dye derali! ginsan si Maria timinyeg beke! liminiwan, pineselundungan dye ya. Nebluan dye’t dumuntin si Maria dut lebang supaya ipesngew ye untin siyak ye.

³²Ganang nerateng i Maria dut pegpepeternan i Jesus, nepekleb ye eset titikeran i Jesus, kwan ye, “Begerar, ba! atu! ke pe! teyen, kaya natey tipused ku.” ³³Pegkebiri! i Jesus megsisiyak si Maria, sampay menge! taw’t Judio na nepeselundung kenye in memegsisiyak gasi. Riminupuk ne gasi si Jesus. ³⁴Iningkut i Jesus kedye, “Embe limbengan myu?” Siminambag dye, “Baya! damen apang mebiri! mu.” ³⁵Indyari, siminiyak si Jesus. ³⁶Kwan et menge! taw’t Judio, “Birina! myu ba! enukwan pegingin ye dut ki Lasaro!” ³⁷Segwa! maya senu nemegsudsugid, “Pinetuun i Jesus mata et beleg. Manu diki ye mebuwat na teyen diki matey si Lasaro?”

Binyag Peuli! i Jesus si Lasaro

³⁸Riminupuk banar gasi peuli! pikiran i Jesus, pegdateng dut limbengan. Itue singkab pegtetengleben et kelang batu.^t ³⁹Dinaak dye i Jesus, kwan ye, “Ugara! myu ating batu.” Segwa! kwan i Marta, tipused et natey in, “Begerar, merali! buruk ne, sabab epat neng eldew ne set seled singkab in.”

⁴⁰Pegketbes kwan i Jesus, “Diki be sinugid ku ne rimu, ba! mengandel ke lang, mebiri! mu kebesagan et Empu! banar?” ⁴¹Angkansa, inugad dye ne batu. Pegketbes, timiningara! si Jesus ampa! negpenalang, kwan ye, “Ama!, megpeselamat ku dimu na kiningeg mu aku. ⁴²Nesewran ku, daran mu pegkikinggen aku, segwa! pegsugiren ku itue sabab et kineldaman neng pelilibut atue e megkikingeg, supaya dye mengandel na dinaak mu aku.”

---

^t 11:38 “Kelang batu” - Merali! duwang metro lekbang ye, beke! bilug samat gulung, beke! mebegat banar.

⁴³Ganang nesugid i Jesus itue e, timiningkag ya et mebasag, “Lasaro, liwan ne!” ⁴⁴Liminiwan megtuy ating patey neng taaw na negbiyag peuli', ginsa't bilug ye beke' lengen sampay tiked ye pegbebedberen et gedyilew, beke' pegbubulungan et seputangan rupa ye. Kwan i Jesus kedye, “Buklua' myu gedyilew in, ipepenewa' myu ne.”

Pinaru et menge' Pegibuten et Taw't Judio na Peteyen si Jesus

(Mateo 26:1-5; Markus 14:1-2; Lukas 22:1-2)

⁴⁵Angkansa mekansang menge' taw't Judio na nemengdateng na kebaya' i Maria, nemengandel ki Jesus, sabab nebiri' dye ba' enu kineradya ye. ⁴⁶Segwa' maya iba diminuntin dut menge' Pariseo beke' negtuturan dye pasal et kineradya i Jesus. ⁴⁷Mendyari menge' pegibuten et menge' pari', beke' menge' Pariseo negsetingkag dut menge' Kekunsialan. “Enu pegisun-isunan tyu?” kwan dye, “Pasal et itueng taaw na pegkeradya et menge' kelilu'lilung tenda'. ⁴⁸Ba' pesaran tyu lang et kwantin, ginsa't taaw mengandel kenye, beke' kalu' matu' menge' kesundeluan et bangsa't Romano, na mengrungkat et Pengempuan na Benwa sampay mengagew et bangsa tyu.”

⁴⁹Segwa' maya sembatung taaw, ngaran ye si Kaipas, na Metaas neng Pari' et teun na atin negsugid kedye, “Kaya banar mekesewran myu. ⁵⁰Kaya keretian myu na', gam ne sembatung taaw lang matey sabab eset ginsan neng taaw, sampay sengkebangsan diki mebinasa.” ⁵¹Sinugid ye itue diki lang kwan teyeg kenye, imbes teyeg dut pegkemetaas ye et ating teun. Tineked ye na matey nega si Jesus sabab dut bangsa et Israel. ⁵²Beke' diki lang atin lang neng bangsa, temed gasi apang pegtingtimungan dut sembatu et menge' nemegpekparak na keyegangan et Empu'. ⁵³Angkansa tihad et ating eldew, pinaru dye na ipepatey si Jesus. ⁵⁴Angkansa, ba' manew si Jesus, kaya ne pepelamud dut menge' taw't Judio. Segwa' nepesurung dut lungsud na mekabi' dut kelnangan, dut kebenaranwanan pegngeranen Epraim. Dun ya liminegdeng, iba menge' pepengeran ye.

⁵⁵Ganang megeapet ne kerendeman et Kenkaan neng Neketalib et menge' taw't Judio. Mekansang nemenungul dut lungsud et Jerusalem supaya tumanen dye arat pinegarat neng pegbasa' et bilug mura dye sumurung eset Kenkaan et Neketalib.

⁵⁶Na pegtutulusen dye si Jesus. Ganang dun dye net seled Puun neng Pengempuan neng Benwa na' Templo, nemegingkut-ingkut dye ne, kwan dye, “Enu dut pikir myu? Diki ne lengku si Jesus sumarung atu't pegkenkaan?” ⁵⁷Negpesewd menge' pegibuten et menge' pari' sampay menge' Pariseo, na kwan, “Ba' sinu kebiri' ki Jesus, megsugid ba' embe, supaya malew.”

Inula' Bebengluen dut Tiked i Jesus

(Mateo 26:6-13; Markus 14:3-9)

12 ¹Enem neng eldew mura dumateng Pegkenkaan et Kerendeman et Neketalib tagna', si Jesus diminateng dut lungsud et Betania,

lungsud na pegeldengan i Lasaro, na binyag i Jesus peuli'. ²Pinenyapan dye si Jesus et pegkaan et mapun. Si Marta negpelamak, si Lasaro neperingan ne kenye nengaan dut lemisaan. ³Si Maria, kenye nengisi' et tenga' litro et merga' neng bebengluen neng nardu, indyari binuak ye dut tiked i Jesus. Pegketbes, rinipnasan ye et buek ye. Sinet ne et benglu seled benwa. ⁴Segwa' si Judas Iskariote, na pepengenan neng mengengakal ki Jesus, negsugid, kwan ye, ⁵“Manu diki pinelen pebengluen in supaya pirak in ipinemgey ne dut menge' miskin. Sabab, arga' ye megtuuk ne et seng teun neng tengdan et pegkeradya.” ⁶Sinugid ye itue, diki sabab ye na maya ingasi' ye et menge' miskin, temed sabab ye ya menenakew. Sabab ya pegpupunduan et pirak dye, iba in pegtagu' ye ne. ⁷Siminambag si Jesus, kwan ye, “Pesari' myu ne ya na buwatan ye itue, sabab itueng pebengluen pinanyap ye ne lagi mapet dut kelbengan ku. ⁸Sabab menge' miskin neng taaw daran atu't dimyu, beke' kemyu ketabang nega kedye. Segwa' aku diki dumarang atue na keiba dimyu.”

Menge' Pegibuten et Pari' Namaru et Meyaat ki Lasaro

⁹Ganang nesewran et kineldama't taw't Judio na si Jesus dut Betania, diminuntin dye. Diminuntin dye diki lang sabab si Jesus lang, temed supaya mebiri' dye si Lasaro na binyag i Jesus peuli'. ¹⁰Angkansa menge' pegibute't pari' namaru na imeteyen dye gasi si Lasaro. ¹¹Sabab et ki Lasaro mekansang menge' taw't Judio na nepeparak dut menge' pari' et Judio beke' nemengandel ki Jesus.

Pegbentugen si Jesus Pesusurung dut Lungsud et Jerusalem

(Mateo 21:1-11; Markus 11:1-11; Lukas 19:29-40)

¹²Pegdateng diklem, neebarang et kineldama't taaw neng nemengluruk dut pegkenkaan na si Jesus pesusurung dut lungsud et Jerusalem. ¹³Angkansa nemengrapi' dye et deun et menge' betu', ampa' ne nemengliwan dye supaya sumusup kenye, kwan dye, “Hosanna!” Bentugen ya na megderateng sabab kepengdyarian et Empu' Banar. Bentugen Surutan et Israel.”

¹⁴Nebiri' i Jesus sembatung budyang neng asno, ampa' ye kinuraan, samat dut sinurat eset Kesuratan et Empu', kwan,

¹⁵“Kas kew takut, menge' taw't lungsud et Jerusalem! Birina' Surutan myu megderateng, megkukura' dut budyang neng asno!”

¹⁶Mena in, ingga pe' itue neretian et menge' pepengenan ye. Ganang si Jesus nepetaas ne dut dibuwat langit, atin pe' neretian dye ne na itue pelan nesurat ne lagi pasal kenye, na asal pesi kwantin neinabu kenye.

¹⁷Mekansang siminusup dut ki Jesus sebarang taaw na nekekingeg et tuturan pasal et menge' kelilu'lilung tenda' ye. ¹⁸Sabab kineldaman

^u 12:13 *Hosanna!* - Ingin bersen dut bebresan et Hebreo, “Bentugen Empu' Banar”.

et iba-iba i Jesus ating masa negpesebanar dut kenyeng binwat na pegtingkag ye dut lebeng ki Lasaro, sampay binyag ye peuli' teyeg dut kepeteyan. ¹⁹Angkansa minge' Pariseo nemegsudsugid kwan dye, "Kaya ne mebutbuwat tyu. Birina' myu, ginsa't minge' taw't sengkedunyaan bin megsunud ne dut ki Jesus."

Pegtulusen et minge' Taw't Griego si Jesus

²⁰Maya gasi minge' taw't Griego na nemenungul dut lungsud et Jerusalem dut pegkenkaan supaya mengempu'. ²¹Nepekabi' dye dut ki Pelipe neng pepengeran i Jesus na tege-Betsaida dut probinsiya et Galilea. Na sinugid kenye keilangan dye, kwan dye, "Ila', mekedyari kay be mebiri' si Jesus?" ²²Sinugid gasi i Pelipe ki Andres, pegketbes dyeng duwa gasi negpesewd ki Jesus. ²³Kwan i Jesus, "Diminateng ne timpu ku. Na pebentugen ne aku atin Yegang et Taaw. ²⁴Tantu banar be pegsugiren ku dimyu, ba' diki iluwak myu sembatung elinseg, daran atin sembatu lang. Temed ba' iluwak myu dut lugta', antangen ye samat natey neng ilbeng, na tumuhu' beke' kumansang bua' ye. ²⁵Megdemikian gasi dut taaw. Sebarang pegmerganen biyag ye atu't dunya', matey nega, beke' diki megbiyag et kaya seskeran dut langit. Segwa' sebarang taaw kaya pegmerganen ye biyag ye atu't dunya', ya in maya meterima ye dut biyag na kaya seskeran. ²⁶Sebarang pegkeradya daken subali' mibut daken, ba' embe ku, duntin gasi mengengeradya ku. Kekesian banar et Ama' sebarang mengengeradya ku."

Pepesewd ne i Jesus pasal et Kenyeng Kepeteyan

²⁷Na pinebti' i Jesus, kwan ye, "Na tiban pegsusa atey ku. Enu bersen ku, 'Ama', bewina' ku sabab megderateng ne ketiksaan ku?" Temed diki! Itue ne pesi, sabab ye angkan natu' ku itueng ketiksaan na resanen ku ne itue. ²⁸Ama', ipebirina' bantug mu!" Pegketbes maya nekingeg dye beres et Empu' Ama' teyeg dut langit, kwan, "Pinebiri' ku ne, sampay ipebiri' ku nega peuli'."

²⁹Nekingeg et kineldaman et taaw kwan dye, "E! Diminuldug ne!" Kwan et iba, "Negberes kenye sembatung dereakan et Empu'!" ³⁰Kwan i Jesus, "Pinekingeg itueng beres na itue sabab et dimyu, diki sabab et daken.

³¹"Na, tiban ne timpu et pegukum et Empu' et ginsang taaw atue't sengkedunyaan. Na ugaren ku ne tiban pekekes et pegibuten et minge' meraat neng taaw. Na ya si Seytan neng megmimilik et sengkedunyaan tu'. ³²Segwa', aku, ganang meperibuwat dut erigi ne teyeg dut dunya', ipekabi' ku ginsan neng minge' taaw dut daken." ³³Sinugid i Jesus itue supaya ipesewd ba' enukwan ya matey, na ransangen dye ya dut krus et kayu. ³⁴Negberes kineldaman et taaw duntin, "Nekingeg kay

dut Kesuratan et Empu' na ating Kristo tumeteg daran-peraran. Manu pegsugiren mu na subali' iperibuwat dut erigi beke' peteyen Yegang et Taaw? Sinu taku' itueng Yegang et Taaw?" ³⁵ Sinugid i Jesus kedye, kwan ye, "Diki ne mekwit na meiba-iba myu silu' na megpetelang et pikiran myu. Manew kew sasat iba-iba myu nega silu' supaya diki kew melingban. Diki lang mesewran et megpanew et melingeb ba' embe surungan ye. ³⁶ Angkansa, sasat maya nega silu', mengandel kew dut silu' supaya megmendyaring pepengenanar kew dut silu'."

Kaya Pemengandel ki Jesus menge' Taw't Judio

Pegkesugid et itue, si Jesus nugad, tebes in nepetagu'. ³⁷ Misan ne nemekebiri' et menge' kelilu'lilung tenda' na kineradya i Jesus dut elepan et menge' taaw, temed kaya nega nengandel dye. ³⁸ Apang metuman samat sinugid i Isaias na' tarus et Empu' tagna', na kwan,

"Empu' dut langit, sinu nengandel et beres kay, beke' sinu pinebirinan et Empu' Banar na kenyeng kebesagen?"

³⁹ Angkansa, kaya dye nemengandel sabab samat pegsugiren nega i Isaias, kwan,

⁴⁰ "Binleg ye kedyeng menge' mata sampay pineknel atey dye supaya diki kebiri' mata dye, etawa kereti' pikiran dye. Angkansa," kwan et Empu' Banar, "apang diki ne kepeuli' daken supaya gasi teyen maapen ku keselaan dye."

⁴¹ Si Isaias negsugid et itue sabab nebiri' ye ba' enukwan kebentugan et Mesias, beke' nebres ye pasal ki Jesus. ⁴² Segwa' misan menge' pegibuten, mekansang nemengandel ki Jesus. Temed kaya negpekilala dye sabab megtakut dye dut menge' Pariseo na dye ugaren dut sinagoga.^v ⁴³ Sabab kela't atey dye na bentugen dye et taaw luwas nega eset pegbantug kedye teyeg dut Empu'.

Mengukum Beres i Jesus

⁴⁴ Pegketbes neres si Jesus et merensag, kwan ye, "Sebarang taaw nengandel daken diki nengandel dut daken lang, temed sampay dut Empu' Banar negtahag daken. ⁴⁵ Sebarang nekebiri' daken, nekebiri' gasi dut negtahag daken. ⁴⁶ Natu' ku atu't sengkedunyaan. Na akung antangan samat silu' na megtetelang dut pikiran et menge' taaw, supaya sebarang mengandel daken diki lang dumaran dut kelingban. ⁴⁷ Ba' mayang taaw megkingeg et beres ku, segwa' kaya pegtumanen ye, diki lang ukumen ku ya. Sabab natu' ku atue e diki mengukum et ginsa't taaw et sengkedunyaan, segwa' natu' ku supaya memawi' lang. ⁴⁸ Dut emuring

^v 12:42 "sinagoga" - Pengempuan neng benwa beke' timungan et menge' taw't Judio. Samat kelang benwa et taw't Pelawan.

eldew maya sembatu mengukum dut sebarang megmendi' daken beke' kaya megterima et beres ku. Na atin mengukum kenye dut beberesen ku. ⁴⁹Sabab kaya lang pegbersen ku na teyeg dut daken lang, segwa' teyeg dut Empu' Ama' na negtahag daken. Na dinaak ye aku ba' enu keilangan na isugid ku, etawa ba' enukwan penugid ku. ⁵⁰Na pegsesewren ku menge' daak ye menurun dut biyag na kaya seskeran. Angkansa sebarang pegbersen ku ba' enu pegsugiren daken et Empu' Ama', atin lang gasi ipenugid ku.”

Pinemesaan i Jesus Tiked et menge' Pepengenanar Ye

13 ¹Mekabi' ne banar Kenkaan et Kerendeman et Neketalib. Pegsesewren ne i Jesus na mekabi' ne timpu ye matey beke' tumireng ne et dunya' indyari peuli' ne dut Empu' Ama'. Kela' pegmerganen i Jesus dut kenyeng menge' pepengenanar atu't dunya, angkansa ipinebiri' ye kepususa't kasi ye kedye.

²Nemengaan et mapun de Jesus iba ye menge' pepengenanar ye. Siminaleb ne si Seytan dut pikiran i Judas Iskariote, na yegang i Simon, supaya mengakal ki Jesus. ³Sewd i Jesus na binggey ne kenye et Empu' Ama' ginsan kepengdyarian. Pegsesewren ye na ya teyeg dut Empu' beke' ya peuli' gasi dut Empu'. ⁴Pegketbes nengaan et mapun, timinyeg ne ya, binuklu' ye kenyeng lapis ampa' ne negbegkes et gimpew dut bebagan ye. ⁵Pegketbes in, sinunuan ye et danum pelenggana, ampa' ye ne pinemesaan tiked et menge' pepengenanar ye. Beke' pineyran ye et gimpew neng pegkekerbeten ye. ⁶Nepekabi' si Jesus dut ki Simon, na negsugid ki Jesus, “Begerar, manu ikew memasa' et tiked ku?”

⁷Siminambag si Jesus, kwan ye, “Diki mu neretian ba' enu pegbuwatan ku tu', segwa' dut leyd ne mesewran mu ne.” ⁸“Diki lang!” kwan i Pedro, “Kasi' pegbesei' tiked ku!” Segwa' kwan i Jesus, “Ba' diki pebasa' ke daken, lein lang mengengandel ku ikew.” ⁹Angkansa kwan i Pedro, “Begerar, diki tiked ku lang, temed sampay lengen beke' ulu ku gasi!”

¹⁰Kwan i Jesus, “Sebarang taaw na nepenyu' ne, kaya ne daki bilug ye, keilangan mene besaan tiked ye lang. Segwa' kemyu melinas ne atey myu, temed diki lang ginsan kew.” ¹¹Sabab nesewran i Jesus ba' sinu mengakal kenye. Angkansa sinugid na kwan, “Diki lang ginsan kew melinas.”

¹²Ganang netbes ye ne nemasa' kedyeng menge' tiked, negbadyu' ne, ampa' ne nepeuli' dut kenyeng inerungan dut kekanan. Sinugid ye kedye, kwan, “Nesewran myu taku' ba' enu binwat ku dimyu? ¹³Pegtingkagen myu aku et Menunuldu' beke' Begerar, asal, sugat aku ne pesi. ¹⁴Na, ba' aku Begerar beke' Menunuldu' myu, na nemasa' et menge' tiked myu, kwantin gasi buwatan myu. Subali' gasi megsibasa' kew et tiked et sebaya' myu. ¹⁵Binggeyan ku kemyu et sungtuhan supaya maya sunsunen

myu samat binwat ku dimyu.”¹⁶ Kwan i Jesus, “Asal banar, kaya tetehagen lebing metaas dut kenyeng pegibuten, etawa dereakan lebi negang metaas dut megdaak kenye.”¹⁷ Na tiban nesewran myu ne itueng ketulduan ku. Mesukud kew banar ba' buwaten myu itue.”

¹⁸ Sinugid gasi i Jesus kwan ye, “Diki dut dimyu ginsan na pegsugiren ku itue. Sabab megkekilala ku sebarang pinili' ku. Segwa' supaya metuman atin dut Kesuratan et Empu', kwan,

‘Ya na sumaru et pegkaan ku, ya ne sagka' daken.’

¹⁹ “Pegsugiren ku itue rimyu mura meinabu. Sabab ba' itue meinabu ne, mengandel kew ne banar na aku si aku ne pesi.”²⁰ Kwan i Jesus, “Pegsugiren ku rimyu, sebarang megterima et menge' dinaak ku, sepantun atin aku ne tinerima ye. Sebarang penerima daken, terima dye gasi Empu' na negdaak daken.”

Pinetari i Jesus pasal et Pegdagang Kenye
(*Mateo 26:20-25; Markus 14:17-21; Lukas 22:21-23*)

²¹ Ganang nesugid ne i Jesus itue, negsusa pikiran ye, kwan ye, “Sugiran ku kemyu, maya sembatu dimyu ipegdagang beke' ipealew aku.”²² Negsisiyek-siyek ne menge' pepengenan ye, diki nesewran ba' sinu pegsisindiren ye.²³ Maya sembatu kedye na pepengenan ye mekmi' ki Jesus, pesesendig et debdeb i Jesus.^w²⁴ Kinurit ya i Simon Pedro ampa' ye ne kininesan, kwan ye, “Inkuta' be ba' sinu pegsisindiren ye in?”²⁵ Nepesendig peuli' dut debdeb i Jesus, kwan ye, “Begerar, sinu taku' pegsindiren mu in?”

²⁶ Kwan i Jesus, “Ba' sinu begeyan ku et bengbang na dinitil ku, ya ne.” Ganang neritil ye ne bengbang ampa' ye ne binggey ki Judas na yegang i Simon Iskariote.²⁷ Pegka' nekawa' ne i Judas tinapay ampa' ye ne kinaan, si Seytan siminaleb ne kenye. Kwan i Jesus ki Judas, “Buwata ne sekali' ba' enu pegpipikiran mu!”²⁸ Segwa' kaya neretian et menge' pepengenan ye dut lemisaan ba' manu kwantin sinugid ye ki Judas.²⁹ Pengreti' sesenu dye tinahag lang si Judas na mengelen et keilangan dye dut Kerendeman et Kenkaan, sabab ya megkekepet et pirak dye. Iba in pengreti' dye na subali' ya meneraka lang dut menge' miskin.³⁰ Ganang nepurut ye ne tinapay, nugad ne megtuy. Atin negang gebi.

Ating Bagung Keteهان et Empu'

³¹ Ganang neketelikud ne si Judas, kwan i Jesus, “Na tiban aku, ating Yegang et Taaw, mebunayag ne ketaasan ku beke' mebunayag gasi ketaasan et Empu' pebiya' aku.”³² Ba' mebunayag ne ketaasan et Empu' sabab aku, kwantin gasi mebunayag ne ketaasan et Empu' megtuy

---

^w 13:23 *pepengenan na mekmi' ki Jesus* - atin si Juan na ya in negsurat et itueng buuk.

daken, ating Yegang et Taaw. ³³Menge' mergang pepengenanran ku, diki ne mekwit pegbebaya' tyu. Tulusen myu aku temed diki myu aku mebiyanan. Samat sinugid ku dut menge' taw't Judio, megdemikian, sinugid ku tiban dut dimyu, ba' embe surungan ku, diki kew keruntin.”
³⁴Sinugid gasi i Jesus, kwan ye, “Bagung tahag igbey ku rimyu, meginginan kew et tegsembatu-sembatu dimyu samat pegingin ku dimyu. Keilangan kwantin gasi dimyu na meginginan kew et tegsembatu-sembatu dimyu, ³⁵supaya mekilala et ginsa't taaw na kemyu menge' pepengenanran ku, ba' negingan kew et tegsembatu.”

Pinetari i Jesus Pegpeilu Kenye i Pedro

(Mateo 26:24-25; Markus 14:17-21; Lukas 22:21-23)

³⁶Sembatu nengingkut ki Jesus, si Simon Pedro, kwan ye, “Begerar, embe surungan mu?” Kwan i Jesus kenye, “Ba' embe surungan ku, diki ke keibut tiban, segwa' peuli' ti' keibut ke nega.” ³⁷Segwa' kwan i Pedro, “Begerar, manu diki kebaya' ku dimu tiban? Ipeglila' ku biyag ku dimu!”
³⁸Pegketbes negsugid si Jesus, kwan ye, “Ipeglila' mu taku' biyag mu sabab lang et daken? Sugiran ku ikew et kebenaran, mura kumerengek lumbu', ketlu mu ne sugiren na kaya kilala mu aku.”

Si Jesus atin Dalam Surung dut Empu' Banar

14 ¹Sinugid gasi i Jesus, kwan ye, “Kasi' myu ipesusa' atey myu sabab et bebresan ku. Mengarap kew dut Empu', sampay mengarap kew gasi daken. ²Dut benwa et Empu' Ama' ku, mekansang sisingled. Ba' diki megkwantin, isugid ku dimyu. Na, sumurung ku dun supaya penyapan ku kemyu et menge' lelegdangan. ³Ba' duntin ku ne, nepenyapan ku ne kemyu et lelegdangan, peuli' ku gasi apang isien ku kemyu. Ba' embe legdangan ku, untin gasi legdangan myu. ⁴Na, mesewran myu dalam sumurung dut lelegdangan na surungan ku.”
⁵Kwan i Tomas, “Begerar, diki mesewran kay ba' embe pegsusurungan mu. Enukwon kesewd kay dalam?”

⁶Siminambag si Jesus, kwan ye, “Aku dalam surung dut Empu', beke' aku puun et keberbenaran, sampay puun et biyag. Kaya misan sinu mekesurung dut Empu' Ama' selyu lang ba' ya mengandel daken. ⁷Ba' kilala myu aku, mekilala myu gasi Ama' ku. Tihad tiban, kilala myu ne sampay nebiri' myu ne Ya.”

⁸Sinusi i Pelipe kwan ye, “Begerar, ipebirina' damen Ama' supaya mesdangan kay ne.”

⁹Kwan i Jesus, “Mekwit myu na aku bina'baya', beke' diki mu aku nekilala, Pelipe? Sebarang nekebiri' daken, banar nekebiri' ne dut Ama' ku. Manu nega pegsusien mu na kwan, 'Ipebirina' be damen Ama'?”
¹⁰Kaya pengandel ke na aku tu' dut Ama', beke' Ama' atu' gasi et daken,

sesembatu kay? Menge' beres na sinugid dimu, diki lang daken gaked, imbes teyeg atin dut Ama'. Na atu't daken na pegkeradya et kenyeng menge' bubuwaten. ¹¹Endela' ku ba' sugiren ku na aku dut Ama', beke' Ama' atu't daken. Etawa, endela' ku sabab et menge' kelilu'lilung tenda' na binwat ku.” ¹²Kwan i Jesus, “Sugiran ku kemyu et kebenaran, sebarang maya pegandel dut daken, buwatan ye et lebi nega et itueng binwat ku. Mekedyari ye buwatan lebi nega eset binwat ku sabab surungan ku ne dut Empu' Ama' ku. ¹³Ba' enu engaten myu sabab et pegandel myu daken, atin buwatan ku supaya gasi mebantug Ama' sabab et binwat ku, yegang ye. ¹⁴Ba' maya engaten myu daken sabab et pegandel myu daken, buwatan ku atin.”

Tange' i Jesus pasal et Menungang Nakem na' Empu'

¹⁵Sinugid gasi i Jesus, kwan ye, “Ba' kela' pegingin myu daken, tumanen myu ba' enu tinahag ku. ¹⁶Beke' aku mengangat dut Ama', na begeyan kew et sembatung menenabang supaya meiba-iba myu et daran, megsubli daken. ¹⁷Itueng menenabang, atin ne Menungang Nakem na' Empu'. Menge' taaw et sengkedunyaan kaya megterima dut Menungang Nakem na penuldu' et keberbenaran, sabab kaya mekekilala dye ya etawa mekebiri'. Segwa' dimyu mekekilala myu ya, sabab ya meglelegdeng dut seled myu. Na atin dumarang set dimyu. ¹⁸Diki ku tirengan kemyu na samat ilu-ilu. Seulinen ku nega kemyu atu'. ¹⁹Diki ne mekwit, menge' taw't sengkedunyaan diki ne kebiri' daken. Segwa' dimyu mebiri' myu nega aku. Sabab aku megbiyag et kaya seskeran, kwantin nega dimyu megbiyag kew gasi et kaya seskeran. ²⁰Dut ating elded, mesewran myu na aku dun net Ama' ku, sesembatu kay. Beke' mesewran myu gasi na aku dut dimyu, kemyu dut daken, sesembatu tyu.

²¹“Sebarang megingin daken, pegtumanen ye menge' daak ku. Na ya ne megingin daken. Sampay atin ya inginen gasi et Ama' ku. Kwantin gasi daken penginginen ku ya, sampay ipereti' ku kenye.” ²²Mendyari, sinugid i Judas, diki lang si Judas Iskariote, kwan ye, “Segwa', Begerar, manu ingin mu na dut damen ke lang megpereti', diki dut ginsan menge' taaw et itueng sengkedunyaan?” ²³Siminambag si Jesus, kwan ye, “Sebarang megingin daken, tumanen ye daken neng menge' tuldu'. Sampay Ama' ku meingin kenye, beke' duwa kay et Ama' ku dumun et kenye supaya ya ne baalen kay et lelegdangan. ²⁴Sebarang diki megingin daken, diki ye tumanen daken neng menge' tuldu'. Nekingeg myu itueng beres diki lang daken gaked, temed teyeg ki Ama' na negdaak daken.

²⁵“Sinugid ku rimyu ginsan na' itue sasat iba-iba myu nega aku. ²⁶Segwa' daaken et Ama' Empu' surung dimyu Ating Menenabang, na Ya ating Empung Nakem na' Empu'. Na Ya negsubli daken. Ya menuldu' dimyu sampay megperendem et ginsan neng sinugid ku dimyu.”

²⁷Sinugid gasi i Jesus, kwan ye, “Kesenangan itektak ku dimyu. Kesenangan ku gaked igbey ku dimyu. Diki lang igbey ku dimyu kesenangan samat pegigbey et menge' taw't sengkedunyaan. Kasi' myu ipesusa' atey myu, beke' kas kew't ketakut. ²⁸Nekingeg myu't kwit pinegberes ku dimyu, kwan ku, ‘Mugad ku, segwa' peulinan ku nega kemyu?’ Ba' aku iningin myu, meksanan kew sabab surung ku tu' dut Ama'. Sabab, Ama' lebing ketaasan ye dut daken. ²⁹Pinegberes ku ne lagi dimyu tiban mura metuman itue. Na ba' metuman ne, atin pe' mengandel kew ne daken. ³⁰Diki ku ne pekweiten bebresen ku dimyu, sabab megderateng ne surutan atue't dunya', ating pegibuten et menge' meraat na taaw, si Seytan. Diki ya kepegewla daken. ³¹Angkansa, pegbuwatan ku sebarang menge' daak et Ama', supaya mesewran et ginsan neng taaw et sengkedunyaan na peginginen ku Ama'. Na', tiyeg kew ne, untin tyu ne!”

Si Jesus Antangan Ye Samat Puun et Ubas

15 ¹Indyari, tinuturan i Jesus, kwan ye, “Aku antangan ku samat banar na puun et ubas. Ama' ku antangan ye samat mengingipat et itueng puun et ubas. ²Pegputken ye sebarang sanga eset daken na diki megbua'. Sebarang sanga na megbua', atin pegpetlangan ye, pegugaran ye et menge' deluru' supaya kumansang bua' ye. ³Netlangan kew ne, sabab et beres na sinugid ku dimyu. ⁴Tumeteg kew daken, aku gasi dumarang dut dimyu. Kaya lang sanga mua' ba' kaya petetangen dut puun. Kwantin gasi dimyu, diki kew kekeradya et menunga selyu lang mengandel kew daken.

⁵“Aku antangan ye puun et ubas, kemyu menge' sanga ku. Ba' sinu tumeteg daken, aku gasi dumarang dut kenye. Na ya kebua' et mekeldam, ingin bersen kekeradya et menunga banar. Ba' peparak kew daken, kaya menunga mebutbuwat myu. ⁶Ba' sinu diki tumeteg daken, sepantun samat sanga na tinimbang ba' metuug ne. Pegpuruten tebes in, na itimbang dut apuy supaya metutung. ⁷Ba' kemyu tumeteg daken, beke' beres ku tumeteg gasi dimyu, mekedyari misan enu-enung engaten myu, na atin igbey ku dimyu. ⁸Na ba' megbuwat kew et mekeldam neng menungang keradya, na atin kebentugan et Ama' ku dut langit, beke' mepesebenaran gasi na kemyu pepengeran ku. ⁹Ba' enukwan pegingin daken et Ama', kwantin gasi pegingin ku dimyu. Na tiban, tumeteg kew daken neng pegingin. ¹⁰Ba' tumanen myu menge' bilin ku, timineteg kew ne et pegingin ku. Samat pegtuman ku et menge' daak et Ama' ku, na aku megтететeg ne et pegingin ye.

¹¹“Sinugid ku itue dimyu supaya mepeeset dimyu keksanan ku, apang dimyung keksanan medyukup. ¹²Itue e ibilin ku, meksiinginan kew et tegsembatu-semabatu dimyu, samat pegingin ku dimyu. ¹³Kaya pegingin et

sembatu luwas nega eset pegingin et sembatung taaw na itue, ilila' ye biyag ye sabab et menge' bi'bila' ye. ¹⁴Kemyu menge' bibila' ku, ba' tumanen myu menge' bilin ku. ¹⁵Tihad tiban, diki ku ne kemyu antanga't uripen, sabab diki lang pegsesewren et dereakan sebarang pegbuwaten et pegibuten ye. Angkansa itingtag ku dimyu bibila' ne. Sabab ginsan nekingeg ku teyeg dut Ama' ku, pinereti' ku dimyu. ¹⁶Diki lang kemyu nemili' daken, imbes aku nemili' dimyu beke' nemilin dimyu supaya mepanew kew beke' megkeradya kew et daran neng menungang keradya. Atin keradya myu mepagen sampay dumarang, diki megpinda. Angkansa igbey dimyu et Ama' misan enu engaten myu dut ingaran ku. ¹⁷Itue e daak ku dimyu, megingingan kew et tegsembatu-sembatu dimyu.”

Menge' Pepengenan i Jesus Megiseg Kedye menge' Taaw neng Kaya Pegandel et Empu'

¹⁸Sinugid i Jesus dut pepengenan ye, kwan ye, “Ba' megiseg dimyu menge' taaw et sengkinleban et dunya', rendema' myu na aku mena pegisgan dye. ¹⁹Supama ba' kemyu sesali' dut ginsan taaw atue't sengkedunyaan na megsagka' dut Empu', negkesian kew et taaw sabab kemyu sali' kedye. Segwa', kemyu diki lang sesali' dut menge' taaw atue't sengkedunyaan. Temed pinili' ku kemyu teyeg kedye. Angkansa megiseg dye dimyu. ²⁰Rendema' myu menge' pinegberes ku dimyu, ‘Kaya tetehagen metaas dut kenyeng pegibuten!’ Ba' tiniksa' et ibang taaw aku, kemyu gasi tiksaen dye. Ba' inandel dye tuldu' ku, endelen dye gasi tuldu' myu. ²¹Kwantin pemibit dye dimyu sabab kemyu megsunud et menge' ketulduan ku, sabab diki dye nekilala Empu' sembatung negdaak daken. ²²Ba' diki natu' ku na negberes kedye, kaya teyen nesewran dye sala' dye. Segwa' tiban, misan megenu, diki dye ne kedawa et keselaan dye. ²³Sebarang megiseg daken, megiseg gasi dut Ama' ku. ²⁴Ba' kaya teyen nekebiri' dye et menge' kelilu'lilung nekeradya ku na misan sinu diki kekeradya samat kwantin, kaya lang teyen keselaan dye. Segwa' tiban, nebiri' dye ne menge' kelilu'lilung tenda' na binwat ku. Temed ga in megiseg dye nega daken sampay dut Ama' ku. ²⁵Segwa' itueng neinabu supaya metuman ba' enu nekesurat dut kedyeng Keseraan teyeg dut Empu', kwan, ‘Megiseg dye daken na kaya pesebaban.’^x

²⁶“Segwa' ba' katu' ne Menenabang na deaken ku teyeg dut Ama' Empu', atin Empung Nakem na pegtuldu' et keberbenaran na lumiwan teyeg dut Ama' Empu', Ya in megpesebanar pasal daken. ²⁷Kemyu megpesebanar gasi pasal et daken sabab neiba-iba ku kemyu dut sengkepunan.”

Ketiksaan et menge' Mengengandel

16 ¹Sinugid gasi i Jesus dut menge' pepengenan ye, kwan ye, “Sinugid ku dimyu ginsan neng itue e supaya diki kew meugaran

^x 15:25 Menge' Kanta 35:19; 69:4

et pengandel pasal daken. ²Maya eldew megderateng ipeliwan dye kemyu dut sinagoga, atin pengempuan neng benwa. Asal, megapet ne timpu na sinu mengimatey dimyu, keblan dye na nekesuku' dye dut Empu'. ³Na' keredyanen dye itue dimyu sabab diki dye nekilala Ama' etawa aku. ⁴Segwa' sinugid ku dimyu itue e, supaya ba' dumateng ne timpu et ketiksaan dye, merendeman myu na ba' enu pinegberes ku dimyu kwit ti'. Angkan kaya sinugid ku lagi pasal itue dimyu sabab iba-iba myu nega aku.”

Atin Keradya et Menungang Nakem na' Empu'

⁵“Tiban sumurung ku ne dut negtahag daken. Segwa' misan sembatu dimyu kaya nengingkut daken, na kwan, ‘Embe surungan mu?’ ⁶Sabab sinugid ku ne itueng ginis, mebaha kew ne banar et kerupukan. ⁷Segwa' sugiran ku kemyu et kebenaran, dut pegugad ku maya kepulusan myu. Sabab ba' diki ku mugad, diki matu' atin Menenabang. Segwa' ba' mugad ku, ya daaken ku sumurung dut dimyu. ⁸Ba' dumateng ne Menenabang, pesebenaran Ye dut menge' taw't sengkedunyaan pasal dut keretian et keselaan, keretian et ketignaan, beke' dut keretian et keukuman et Empu'. ⁹Ipereti' kedye na maya sala' dye, sabab kaya dye pengandel dut daken. ¹⁰Ipereti' kedye pasal dut ketignaan ku, sabab aku mugad sumurung dut Empu' Ama', na diki myu ne aku mebiri'. ¹¹Ipereti' gasi kedye pasal dut keukuman et Empu', sabab si Seytan surutan et itueng sengdunyaan sanad, neukuman ne.”

¹²Sinugid gasi i Jesus, kwan, “Mekansang nega teyen isugid ku dimyu, segwa' ingga mepikiran myu mibit et tiban-tiban nega. ¹³Temed ba' dumateng ne Nakem na' Empu' na petuldu' et keberbenaran, ya menuldu' dimyu et ginsan neng kebenaran. Diki lang ya mekepegberes dut diri ye lang, segwa' ipegberes ye sebarang nekingeg ye teyeg et Empu'. Na ipebunayag ye ginsan neng keginisan ba' enu dumateng. ¹⁴Ya megbantug daken, sabab sebarang ipebunayag ye dut dimyu ginsan teyeg daken. ¹⁵Ginsan neng teyeg dut Ama', yeen ku. Angkansa pegsugiren ku, na Nakem na' Empu' mengisi' dut daken neng bebresen, na ipebunayag ye gasi dut dimyu. ¹⁶Diki ne mekwit, diki myu ne aku mebiri'. Diki gasi mekwit-kwitan, mebiri' myu gasi aku.”

Rupuk et menge' Pepengenan Megmendyaring Keksanan

¹⁷Maya menge' pepengenan i Jesus negsisugid-sugid dye, “Enu ingin ye bersen na kwan ye, ‘Na, diki ne mekwit, diki myu ne aku mebiri'. Diki gasi mekwit-kwitan, mebiri' myu gasi aku?’ Beke' ‘Sabab sumurung ku dut Ama'.’” ¹⁸Negmegsiingkut-ingkutan dye gasi, “Enu ingin ye bersen, ‘Na, diki ne mekwit?’ Diki tyu meretian ba' enu pegbersen ye in.”

¹⁹Nesewran i Jesus na ingin dye mengingkut kenye pasal et itue e. Angkansa sinugiran i Jesus dye, kwan ye, “Pemegsiingkut-ingkutan kew

be ba' enu ingin ku bersen tiat sinugid ku dimyu in, 'Diki ne mekwit, diki myu ne aku mebiri'. Diki gasi mekwit-kwitan, mebiri' myu gasi aku?'²⁰ Sugiran ku kemyu et kebenaran, kesiyak kew beke' rumupuk kew, segwa' menge' taaw atue't sengkedunyaan meksan. Rumupuk kew, segwa' rupuk myu megmendyaring keksanan.²¹ Samat sembatung libun na' mengganak pegteterman sabab diminateng ne timpu ye. Segwa' ba' nundas ne memulek, melipatan ye ne sakit sabab et keksan ye na nundas ne memulek dut dunya'.²² Kwantin gasi dimyu, tiban megrurupuk kew ne gasi. Segwa' ba' pekibiri' ku gasi dimyu ne peuli', meresanan myu gasi meglebi-lebi neng keksanan. Na, kaya sinu mekeugad et keksanan na' atin.

²³ "Pegdateng et eldew na' atin, kaya ne dimyu mengingkut daken et enu. Asal banar igbey dimyu et Ama' ku sebarang engaten myu sabab et pengandel myu daken.²⁴ Seked tiban kaya pengangat kew et enu-enu sabab et pengandel myu daken. Mengangat kew supaya keterima kew, apang keksanan myu mesukup."

Neraag Ku ne Kepengdyarian et Sengkekinleban

²⁵ Sinugid i Jesus kedye, kwan, "Seukat ne pegberes ku dimyu et beleybey. Dumateng timpu na diki ku ne bersen dimyu samat itueng bebresen, segwa' bentelen ku ne dimyu, megsugid pasal dut Ama' ku.²⁶ Pegdateng et eldew na' atin, mengangat kew et Empu' sabab et pengandel myu daken. Kaya pegsugiren ku na engatan ku kemyu dut Ama' ku,²⁷ Sabab Empu' Ama' megingin dimyu, sabab iningin myu aku beke' nengandel kew na aku teyeg dut Empu' Ama'.²⁸ Banar, teyeg ku dut Empu' Ama' beke' natu' ku't sengkedunyaan. Segwa' tiban tumireng ku gasi dimyu atu't sengkedunyaan, beke' peuli' ku ne dut Empu' Ama' ku dut langit."

²⁹ Na kwan et menge' pepengenan ye, kwan dye, "Tiban pegberes ke ne et mebentel, diki ne mekawad neng bebresen.³⁰ Na tiban, nekesewran kay ne na ikew kesewd ginsan neng ginis, diki keilangan na ingkuten ke nega et sinu-sinu. Sabab et itue, nengandel kay ne teyeg ke dut Empu'."

³¹ Iningkut i Jesus, kwan ye, "Banar be, nengandel kew ne daken tiban?³² Segwa' megderateng timpu, na asal diminateng ne, na kemyu megpekparak, megkenye-kenye kew ne et lelegdangan myu. Tirengan myu aku et aku-aku mene. Segwa' diki lang yaya ku mene, sabab Ama' ku nega iba-iba ku.³³ Sinugid ku itueng ginis, supaya maya kesenangan myu sabab negsembatu kew dut daken. Sabab atu't sengkekinleban maya ketiksaan myu, sabab et taaw kaya pegendelen dye Empu'. Segwa' kepenggera' myu seled myu, sabab neraag ku ne dut pegibuten dye, si Seytan."

Penelang i Jesus pasal Kenye

17 ¹ Pegketbes nesugid i Jesus itue e, timiningara' dut langit ampa' ne negpenalang, kwan ye, "Ama', diminateng ne timpu,

ipebantug aku, dimung yegang, supaya bentugen ke gasi et aku na yegang mu. ²Sabab binggeyan mu aku et kepegewlaan dut ginsan neng taaw na mekedyari ku begeyan et biyag na kaya seskeran dut ginsan na binggey mu daken. ³Dye in sebarang maya biyag na kaya seskeran, subali' mekilala dye ikew na sembatu lang beke' banar na Empu', beke' aku neng si Jesus Kristo, na dinaak mu atu't dunya'. ⁴Na Empu' dut dibuwat, nepebunayagen ku dimung kebentugan atu't dunya' sabab nebuwat ku ginsan sebarang keradya na pinekeradya mu daken. ⁵Na tiban, Ama', ipetaasa' ku dut elepan mu et ketaasan na pinegiba-ibanan te mura negmendyari sengkedunyaan.”

Negpenalang si Jesus Sabab dut menge' Pepengenanar Ye

⁶“Pinebunayag ku ikew dut menge' taaw na binggey mu daken mawa' dut sengkedunyaan. Dye in dimu, indyari binggey mu dye daken, beke' tinuman dye dimung beres. ⁷Na tiban nesewran dye ne na ginsan neng binggey mu daken teyeg dut dimu banar. ⁸Sabab sinugid ku kedye menge' bebresen na sinugid mu daken, beke' itue tinerima dye ne. Nesewran dye na kebenaran na teyeg ku dut dimu, beke' nengandel dye na ikew negdaak daken. ⁹Pegpenelang ku dye, diki lang pegpenelang ku eset ginsan taaw atu't sengkedunyaan, temed sebarang binggey mu lang daken, sabab dye dimu banar. ¹⁰Ginsan dut daken dimu, beke' ginsan dut dimu, atin daken gasi. Maya bantug daken sabab dye pengandel daken. ¹¹Diki mekwit ku atu't sengkedunyaan. Sabab megsusurung ku dut dimu. Segwa' dye in binggey mu daken, atu' dye nega't sengkedunyaan. Pasek na Ama', timurua' dye et kebesagan et kepengdyarian mu, atin kepengdyarian na binggey mu daken supaya dye megsembatu samat kite na negsembatu. ¹²Sasat aku atu' nega et kedye, pegtimuruen ku dye beke' kaya nenu dye sabab kebesagen et kepengdyarian mu na binggey daken. Kaya lang nalam, selyu lang dut sembatung mepesurung dut kedusaan supaya metuman Kesuratan et Empu'.

¹³“Megsusurung ku ne dimu tiban, segwa' pegbersen ku itue sasat atu' ku nega et dunya', supaya mebehanan seled dye et keksanan ku. ¹⁴Binggey ku ne kedye dimung beres. Segwa' menge' taaw atu't sengkedunyaan memegiseg kedye, sabab dye taaw tumpang ne atu't dunya', samat aku na taaw tumpang gasi atu't dunya'. Sabab ama' kay dut langit. ¹⁵Diki ku pegpenelang supaya menge' pepengenanar ku ugaren mu atu't dunya', segwa' timurua' dye dut ki Seytan neng mereraat. ¹⁶Dye in taaw tumpang atu't sengkedunyaan, kwantin gasi daken. Sabab kaya sali' pikiran kay eset taw't kaya pegandel et Empu'. ¹⁷Ipetigna' mu dye dut keberbenaran. Ating beres mu keberbenaran. ¹⁸Samat pegdaak mu daken atu't menge' taaw et sengkedunyaan, daaken ku dye gasi dut menge' taw't sengkedunyaan. ¹⁹Sabab dut kedye ilila' ku diri ku dut dimu, kwantin gasi dut kedye na ilila' dye dut dimu ne gasi banar.

20 “Pegpenelang ku diki dut kedye lang. Pegpenalangan ku gasi sebarang mengandel daken sabab et menge' pegpeabar dye. 21 Na, Empu' Ama', supaya ginsan dye megmendyaring sembatu kwantin samat ikew set daken, beke' aku dut dimu, supaya dye tumeteg gasi set kite; apang menge' taw't sengkedunyaan mengandel banar na aku dinaak mu. 22 Binggey ku ne kedye kebentugan na binggey mu daken, supaya dye megsembatu samat kite na negsembatu. 23 Aku tumeteg dut kedye, samat ikew tumeteg atu't daken, supaya dye megsembatu banar. Beke' mepesewd dye dut sengkekinleban na dinaak mu aku beke' iningin mu dye samat pegingin mu daken. 24 Na Ama', gay ku sebarang binggey mu daken na megbe'baya' kay ne ba' embe ku, beke' mebiri' dye kebentugan ku, na atin kebentugan na binggey mu daken, sabab minerga' mu ne aku mura neguna sengkedunyaan. 25 Metigna' neng Ama', seukat ne diki ke nekilala et taaw atu't sengkedunyaan. Segwa' aku nekekilala dimu, beke' nesewran et menge' pepengenanar ku ikew negdaak daken. 26 Ipekilala ku ikew dut kedye. Na, ipelembus ku na ipekilala ke kedye, supaya pegingin dye dut menge' sebaya' dye megmendyaring samat pegingin mu daken beke' supaya aku medaran dut seled pusu' dye.”

Pegalew ki Jesus

(Mateo 26:47-56; Markus 14:43-50; Lukas 22:47-53)

18 ¹Ganang netbes i Jesus negpenalang, nugad ya iba ye menge' pepengenanar ye nementel dye dut belnek et Kedron. Dut sembelang kilid maya keluluwakanan et menge' puun neng olibo.^y Menge' pepengenanar ye beke' ya siminurung duntin. ²Sewd i Judas, na negpelen kenye, ba' embe tampar ye, sabab si Jesus daran pemegtingtimung iba ye menge' pepengenanar ye dut ating Keluluwakanan neng Olibo. ³Angkansa si Judas neperuntin dut Keluluwakanan neng Olibo, megtuturun dut menge' kesusundeluan et taw't Roma beke' mekansang neng mengdidyaga dinaak et menge' pegibuten et pari' beke' menge' Pariseo. Maya bibit dye menge' pelyatut, sisiluan, beke' gelaman. ⁴Pegsesewren ginsan i Jesus ba' enu meinabu kenye, indyari liminiwan beke' nengingkut, kwan ye, “Sinu keilangan myu?” ⁵Siminambag dye, kwan dye, “Si Jesus ne taw't Nasaret.” Kwan gasi i Jesus, “Aku ne pesi itue.” Si Judas neng mengengakal esentin, iba dye na petitiyeg.

⁶Ganang nesugid i Jesus, “Aku ne pesi itue,” nekepesurut dye pegketbes neugba' dye dut lugta'. ⁷Iningkut i Jesus gasi dye peuli', “Sinu keilangan

---

^y 18:1 *Keluluwakanan et menge' puun neng Olibo* - etawa Keoliboan. Puun neng olibo memua' et bua' menunga dut kekanen beke' baalen lana na usalan dut penglutu' etawa pegkaan.

myu?” Kwan dye, “Jesus ne taw’t Nasaret.”⁸ Siminambag peuli' si Jesus, kwan ye, “Pegsugiran ku ne kemyu, na aku ne pesi itue! Ba' aku keilangan myu pesari' myu menge' pepengenanaran ku mugad.”⁹ Itue neinabu, supaya metuman ating pinegberes dut pegpenalangen ye dut kenyeng Empu' Ama', “Diki ku pesaran mebinasa misan sembatu na binggey mu daken.”

¹⁰ Si Simon Pedro na maya sabli' ye, giminabut ampa' ne timinigbas dut sembatung tetehagen et Metaas neng Pari'. Neputek tampa' kewanan neng telinga ye. Ingaran et tetehagen na' atin si Malko. ¹¹ Binulag i Jesus si Pedro, “Isuba' peuli' sabli' mu! Manu diki sendalan ku ketiksaan na binggey daken et Empu' Ama' ku?”^z

Binibit si Jesus ki Anas, Pengibanan et Metaas na Pegibuten et menge' Pari'
(Mateo 26:57-58; Markus 14:53-54; Lukas 22:54)

¹² Angkansa nealew si Jesus et menge' kesundeluan, iba dye pegibuten et kesundeluan beke' menge' pegibuten et menge' taw't Judio. Pinungpung dye ya. ¹³ Binibit dye mena dut ki Anas na pengibanan i Kaipas, ating Metaas neng Pari' ating teun na atin. ¹⁴ Si Kaipas negsugid dut menge' pegibuten et menge' taw't Judio kwit ti' na lebing menunga na sembatu lang matey sabab dut ginsan et menge' taaw.^a

Megunang Pegpeilu i Pedro dut Ukuman i Jesus
(Mateo 26:69-70; Markus 14:66-68; Lukas 22:55-57)

¹⁵ Si Simon Pedro beke' sembatung pepengenanaran megseselundung ki Jesus. Sabab itueng sembatung pepengenanaran kilala et Metaas neng Pari', na naya' dut ki Jesus dut seled uukuman et benwa et Metaas neng Pari'. ¹⁶ Segwa', si Pedro nepetektak dut liwan et lelengewan. Ating sembatung pepengenanaran na kilala et metaas neng pegibuten et Pari', nepeuli', ampa' ne binisara ye ating libun na megtutunggu et lelengewan na ipeseled si Pedro. ¹⁷ Nengingkut ki Pedro ating libun na megtutunggu et lelengewan, kwan ye, “Diki be ikew na sembatu neng pepengenanaran et taaw na itie?” Siminambag si Pedro, kwan ye, “Dein lang aku.”

¹⁸ Na ating gebi meramig, angkansa menge' tetehagen et pegibuten sampay menge' pulis memegtitiyeg pelibut et bagat apuy supaya menengnarang. Si Pedro gasi iba dye petitiyeg duntin supaya menengnarang nega in.

Iningkut et Metaas neng Pari' si Jesus
(Mateo 26:59-66; Markus 14:55-64; Lukas 22:66-71)

¹⁹ Sementara', iningkut et Metaas neng Pari' si Jesus pasal et kenyeng menge' pepengenanaran beke' menge' tuldu' ye. ²⁰ Siminambag si Jesus,

^z 18:11 Sinurat dut orig: “Manu diki ku meinuman sawan na binggey et Ama'?”

^a 18:14 Betsaen Juan 11:49-52

kwan ye, “Aku negberes ketemparan dut ginsan taaw. Daran aku pegtuldu' dut menge' sinagoga etawa dut Templo neng pengempuan na' benwa, na ba' embe pegtingtimungan et menge' taw't Judio, kaya pegberes ku et petagu'. ²¹Manu nega ingkuten mu aku? Atin ingkuta' mayang nekekingeg daken. Tantu sewd dye ba' enu pinegberes ku.”

²²Ganang nesugid itue i Jesus, timpal rupa ye et sembatung pegibuten na eset abi' ye. “Kwantin taku' sumambag dut Metaas neng Pari'?” kwan ye.

²³Kwan i Jesus, “Ba' nekepegberes ku et sala', pesebenari' ba' embe sentin na diki sugat. Segwa' ba' pinegberes ku in banar, manu timpal mu aku?”

²⁴Pegketbes, pinelusu i Anas si Jesus na pegpupungpungan nega, dut ki Kaipas ne Metaas neng Pari'.

Ikeruwa beke' Iketlung Pegpeilu i Pedro si Jesus
(*Mateo 26:71-75; Markus 14:69-72; Lukas 22:58-62*)

²⁵Sasat petitiyeg nega si Pedro sabab penengnarang, iningkut gasi ya, “Banar taku' na diki lang ikew na sembatung pepengenan ye?” Negpeilu gasi, kwan ye, “Lein lang aku.”

²⁶Nengingkut sembatung tetehagen et Metaas neng Pari' na kampung et ating tetehagen na tinigbas i Pedro telinga ye nengingkut kenye, kwan ye, “Diki be ikew atin na nebiri' ku in na iba-iba ye dut Keluluwakan et Olibo?” ²⁷Negpeilu gasi peuli' si Pedro. Negdingan lang et atin kiminerengek manuk.

Si Jesus dut Elepan i Pilato neng Gobernador
(*Mateo 27:1-2; 27:11-14; Markus 15:1-5; Lukas 23:1-5*)

²⁸Teyeg ki Kaipas linusu si Jesus et menge' taw't Judio dut kelang benwa na lelegdangan i Gobernador Pilato na tinahag dut lungsud et Romano. Na atin kukueldew nega et Eldew et Kenkaan. Angkansa ingga nemenled et taw't Judio dut kelang benwa sabab kalu' meririan dye sabab siminled dye dut benwa et taw't tumpang. Na ba' kwantin diki dye kekaan dut Kenkaan et Kerendeman et Neketalib. ²⁹Angkansa, si Pilato ne lang liminiwan dut kedye beke' nengingkut, kwan ye, “Enung penaksir myu sagka' eset taaw na itue?”

³⁰Siminambag dye, kwan, “Ba' diki ya mengengeradya et meraat, diki kay biten atu't dimung pegukum.” ³¹Kwan i Pilato, “Isia' myu ya, ukuma' myu ne ya dut dimyung Keseraan.” Kwan gasi et menge' taw't Judio kenye, “Diki kay kepegewla na mengukum et kepeteyan.” ³²Neinabu itue supaya metuman bebresen i Jesus pasal et ba' enung kepeteyan na ipatey ye.

³³Nepeuli' si Pilato dut seled et kelang benwa, ampa' ye ne pinetingkag si Jesus. Pegketbes, iningkut ye si Jesus, kwan ye, “Ikew taku' surutan et menge' taw't Judio?”

³⁴Siminambag si Jesus, kwan ye, “Nesugid mu atin teyeg lang dimu, etawa sinugid dimu et kineldaman pasal daken?”

³⁵Siminambag si Pilato, kwan ye, “Kwan mu lang, lengku, aku tu' taw't Judio? Taaw sampay Metaas neng Pari' mu nega nibit dimu atu't daken. Enu taku' binwat mu?” ³⁶Kwan i Jesus, “Pngmilikan ku kaya lang atu't sengkedunyaan. Ba' sengkedunyaan na itue, atue pngmilikan ku, merali' menge' tetehagen ku ipegatu dye aku supaya diki aku mebgey dut menge' pegibuten et menge' taw't Judio. Segwa' kaya lang atu't sengkedunyaan na itue pngmilikan ku.”

³⁷Sinugid i Pilato, kwan ye, “Ba' kwantin, ikew sembatung surutan?”

Siminambag si Jesus, “Sugat pegsugiren mu in, na aku sembatung surutan. Itue pesi sabab ye na angkaan aku pinegyegang. Sabab gasi et itue na natu' ku't sengkedunyaan supaya pesebenaran ku keberbenaran. Sebarang dut keberbenaran megkingeg daken.”

³⁸Iningkut i Pilato, “Enu taku' keberbenaran?”

Inukuman ne Matey si Jesus

(*Mateo 27:15-31; Markus 15:6-20; Lukas 23:13-25*)

Pegkeingkut i Pilato, liniwan ye gasi menge' taw't Judio, kwan ye, “Kaya nebiri' ku sala' dut kenye. ³⁹Temed maya arat myu na aku mekedyaring megpeliwan et sembatung pirisu dut eldew et Kenkaan et Kerendeman et Neketalib. Ingin myu taku' na ipeliwan ku ne lang itueng Surutan et menge' taw't Judio?”

⁴⁰Negbegbensag dye, “Endey lang! Endey lang ya in! Segwa', si Barabas ipeliwana!” Temed si Barabas sembatung mengrerampas.

19 ¹Angkansa pineisi' gobernador Pilato si Jesus, ampa' ye ne pinelepsan. ²Na, maya sundalu nememaal dye't kayu ne suksukan antangan ye samat kuruna et surutan ampa' dye ne pinepleng dut ulu i Jesus. Sampay gasi pinetepisan dye si Jesus et ubien neng kumut, samat kumut et surutan. ³Menge' kesundeluan leyd-leyd dye pekabi' dut ki Jesus na supaya inlelewen beke' sugiren lang kwan, “Megbiyag Surutan et menge' Taw't Judio!” Ampa' dye ne gasi pegtetpalen rupa ye.

⁴Liminiwan gasi si Pilato kwan ye dut menge' taw't Judio, “Siyeki' myu, ipineliwan ku ne ya dut dimyu supaya mesewran myu na kaya nebiri' ku sala' dut kenye!” ⁵Ganang liminiwan ne si Jesus, segwa' megepleng ne et kuruna neng suksuk, beke' maya nega tapis ye neng ubien, kwan i Pilato dut kedye, “Atue ne lelaki!”

⁶Pegkebiri' et menge' metaas neng pari' beke' menge' pegibuten et menge' taw't Judio, nemegbensag kwan dye, “Iransang dut krus! Iransang dut krus!”

Segwa' siminambag si Pilato, kwan ye, “Isia' myu ya beke' kemyu ne mengransang kenye dut krus. Sabab ba' dut daken lang, kaya nebiri' ku sala' dut kenye!”

⁷Memeglebi ga minge' taw't Judio, kwan dye, "Maya sara' kay na pegsugiren dut Keseraan et Empu', subali' ya imeteyen, sabab pegsugiren ye ya Yegang et Empu!"

⁸Ganang nekingeg itue i Pilato, lebi neng timinakut banar. ⁹Ampa' ne siminled peuli' dut benwa. Pegdateng dun, iningkut i Pilato si Jesus, kwan ye, "Embe taku' teyeg mu?" Segwa' kaya ne timinubag si Jesus kenye. ¹⁰Kwan i Pilato dut kenye, "Mendi' ke ne be mekibisara daken! Kaya mu be nesewran na aku maya basag na mekedyari ku ikew mepeliwan etawa megperansang dut krus?"

¹¹Segwa' siminambag si Jesus dut kenye, kwan ye, "Diki lumbi basag mu dut daken, selyu lang igbey rimu basag teyeg et Empu' banar dut dibuwat langit. Angkansa sebarang nemibit daken atu't dimu, lebing mebegat keselaan dye."

¹²Tihad sentin pegpikir-pikiren teyen i Pilato na ipeliwan si Jesus. Segwa' minge' taw't Judio mara ginsan megsusugid, kwan dye, "Ba' ipeliwan mu itueng taaw na' itue, diki ke beybegey et Surutan et bangsa't Roma. Sabab mayang sinu pemirmikir megsurutan, atin megsagka' dut Surutan."^b ¹³Ganang nekingeg i Pilato itue, pineliwan gasi si Jesus ampa' ne narung dut eerungan et mengungkum dut "Pentaran na Batu," pegngeranen dut bebresan et Hebreo atin "Gabata."

¹⁴Eldew na atin, eldew et pegpanyap et Senglinggung Kerendeman et Kenkaan et Neketalib. Na atin ugtu ne eldew. Kwan i Pilato dut minge' taw't Judio, "Itue ne e surutan myu!"

¹⁵Segwa' memegberes ga et merensag, kwan dye, "Peteyen ne ya! Peteyen ne ya! Iransang ne dut krus!" Kwan i Pilato kedye, "Iransang ku be ya na dimyung surutan?" Segwa' kwan et minge' pegibuten et minge' pari', "Kaya lang surutan kay selyu lang Surutan dut bangsa't Roma!"

¹⁶Pegketbes et atin, binggey i Pilato kedye si Jesus apang iransang. Angkansa, insi' et minge' sundalu si Jesus.

Pegransang dut Krus

(Mateo 27:32-44; Markus 15:21-32; Lukas 23:26-43)

¹⁷Pinepsan dye si Jesus et krus pesurung dut pegderetunan et "Bengkarak et Taaw" na pegngeranen dut bebresan et Hebreo atin "Golgota." ¹⁸Atue e rinensangan kenye dut krus et kayu. Beke' maya duwa neginabu rinansang atin neng masa. Pineglimbangan dye ya, si Jesus, ne dut pinegketngaan dye. ¹⁹Maya siminurat et tenda' lagi binaal i Pilato supaya ipekpel dut dibuwat yuntuk et krus. Kwa't tutugnaan ye, Si Jesus Taw't Nasaret neng Surutan et minge' Taw't Judio.

²⁰Mekansang neng minge' taw't Judio nekebatsa' et itueng surat dut rinensangan ki Jesus, sabab mekabi' lang ating lungsud na' atin. Nesurat

^b 19:12 *Surutan et Roma* - dut bebresan et Griego: Sesar, etawa Emperador.

itue gasi dut menge' bebresen et Hebreo, Latin, beke' Griego. ²¹Angkansa nemegsugid ki Pilato menge' pegibute't pari', kwan dye, "Kasi' isurata', 'Surutan et menge' Taw't Judio', erapun, 'Keblan Ye lang na Ya Surutan et menge' Taw't Judio!'"

²²Segwa' kwan i Pilato, "Ba' enu nesurat ku, atin nesurat ne! Diki ne mekedyari beguen nega peuli'."

²³Dut pegransang ki Jesus et menge' sundalu, pinengisi' dye badyu' ye ampa' dye pinegbagi'bagi' et epat neng kebegian, tegsengbagi' ga sengketaawan. Segwa' atin mene kaya tinahak dye suleb ye in sabab kaya mekansang tangkir ye, sembatu ga tetehian ye teyeg dibuwat surung pesanad. ²⁴"Dyangan tyu uyaten," kwan dye, "segwa' pegpesukuran tyu ba' sinu mampuan ye." Neinabu itue supaya metuman atin ne nesurat dut Kesuratan et Empu', na kwan,

"Pinegbe'bagi' dye menge' repanan ku beke' pinegpesukuran dye badyu' ku."

Na samat kwantin binwat et menge' kesundeluan.

²⁵Mekabi' dut krus pegtitiyegan et indu' i Jesus sampay kenyeng minan, beke' si Maria na esawa i Kleopas, beke' si Maria Magdalena. ²⁶Pegkebiri' i Jesus et indu' ye beke' mekmi' neng si Juan na kenyeng pepengenan na megtitiyeg gasi mekabi' dut krus, kwan i Jesus dut indu' ye, kwan ye, "Pegmerganen ku neng libun, atin si Juan negsubli daken yegang mu." ²⁷Kwan i Jesus gasi dut ki Juan neng mekmi', kwan ye, "Atin indu' mu." Tihad sentin, itueng pepengenan ye binibit ye ne indu' i Jesus dut benwa ye.

Pegpatey i Jesus

(Mateo 27:45-56; Markus 15:33-41; Lukas 23:44-49)

²⁸Pegketbes et itue, pegkesewd i Jesus na netuman ne ginsan. Apang gasi metuman ne banar atin nesurat dut Kesuratan et Empu', kwan ye, "Pegtutuknewen ku." ²⁹Maya esentin mangkuk baha et langgew. Angkansa dinitil dye gapas dut langgew ampa' dye siningat dut yuntuk et kayu neng isopo, ampa' dye ne sinuyak dut baba' i Jesus. ³⁰Pegkesepsep i Jesus et langgew, kwan ye, "Nepuwas ne." Pagka' kwantin ne nepedunguk si Jesus. Pegpedunguk ye, nebugtuan ne et ginawa.

Sinurak et Budyak Kilid i Jesus

³¹Na atin eldew et Biyirnis, Eldew ne et Pegpanyap-panyap dut arat et menge' taw't Judio, sabab diklem Eldew ne et Diki Megkeradya dye. Angkansa, inangat dye ki Pilato na pemerien ne menge' betiis supaya matey megtuy menge' taaw neng rinansang dut krus, apang meugad ne bilug dye dut krus mura tumagna' Eldew et Diki Megkeradya. Mendi' dye menge' patey neng bilug tumeteg dut krus megsing Eldew

et Diki Megkeradya, sabab ating eldew pegmerganen dye. ³²Angkansa nemengdateng menge' kesundeluan supaya memari' et betiis et menge' taaw. Pegdateng pinemari' dye betiis et unang taaw dut abi' i Jesus, pegketbes sembatu gasi in. ³³Ganang dut ki Jesus ne, pagka' nebiri' dye patey ne, kaya ne binari' dye betiis ye. ³⁴Segwa' maya sembatu sundalu siminurak et budyak dut kikilid i Jesus. Pegabut ye, siminpuk mene dugu' lamud et danum. ³⁵Mayang taaw nekebiri' et itue negpesebanar beke' kenyeng pesebanar kaya embut. Sewd ye na pegsusugid keberbenaran, beke' pepesebenaran ye supaya mengandel kew. ³⁶Sabab neinabu itue supaya metuman atin nesurat dut Kesuratan et Empu', na pegsugiren, "Misan sembatu neng tulang ye, kaya lang nebari'."

³⁷Beke' samat pegsugiren gasi dut sembatung Kesuratan, na kwan, "Pegsisiyekan dye na ya pegsusuraken dye."

Peglebeng ki Jesus

(Mateo 27:57-61; Markus 15:42-47; Lukas 23:50-56)

³⁸Pegketbes et itue, si Jose neng taw't Arimatea, sembatu gasing pepengenanar i Jesus, siminurung dut ki Pilato, supaya engaten ye bilug i Jesus. Pagka' tinugutan ne i Pilato, diminuntin ne. Segwa' ganang diminuntin ne, kaya lang negpesewd ya na sembatung pepengenanar i Jesus sabab megtakut dut menge' taw't Judio. Pegdateng dun, megtuy ye insi' bangkay i Jesus dut dibuwat et krus. ³⁹Inibanan ya i Nikodemo, na atin nekeuna ti' diminuntin ki Jesus et tenga' gebi in. Nibit si Nikodemo et limangpulong kilo neng bebengluen neng pineglamud neng mira beke' aloe. ⁴⁰Dyeng duwa nengisi' et patey neng bilug i Jesus, nemedbed et bilug neng patey in dut kumut neng gedyilew na maya mamut ye, sabab kwantin arat et menge' taw't Judio ba' maya ilbeng. ⁴¹Dut pinegrensangan kenye maya duntin keluluwakanan. Dut keluluwakanan na' atin, maya bagung lelbengan misan kasa kayangga pe' nelbengan. ⁴²Angkansa duntin ne lang limbengan dye, sabab mekabi' lang. Sabab gasi Eldew et Pegpanyap mura Eldew Diki Megkeradya et menge' taw't Judio.

Pegbiyag Peuli' i Jesus, Kaya ne Sunu' Lebeng Ye

(Mateo 28:1-8; Markus 16:1-8; Lukas 24:1-12)

20 ¹Na, ganang meliblingeb nega dut meriklem et eldew et Linggu, si Maria Magdalena siminurung dut lebeng. Pegbiri' ye, netelilid ne pegtetembel neng batu. ²Angkansa diminarak pesurung dut ki Simon Pedro beke' dut sembatung pepengenanar na mekmi' ki Jesus. Kwan i Maria, "Insi' dye ne Begerar dut lebeng be ti! Na', diki kay ne mesewran ba' embe ne binitan dye!" ³Angkansa, de Pedro beke' sembatung pepengenanar ye siminurung gasi dut lebeng. ⁴Dyeng duwa nemegdarak. Segwa' metikas sembatung

pepengenaran in, neunan ye si Pedro diminateng dut lebeng. ⁵Pegdateng ye, megtuy liminigat. Nebiri' ye menge' kumut neng gedyilew i Jesus pereraton mene. Segwa' kaya lang kenye siminled. ⁶Segwa' si Pedro neng nekeemuri, pegdateng ye, megtuy siminled dut lebeng. Nebiri' ye gasi ganang kumut neng gedyilew i Jesus pereraton mene. ⁷Kumut neng kinurumung dut ulu i Jesus nelulun ne pereraton mene dut iged-iged, neseriri' ne dut kumut neng gedyilew. ⁸Sabab et atin, siminled gasi ating pepengenaran na diminateng meguna dut lebeng. Pegkebiri' ye et atin negkwantin ne, mura nengandel ya na si Jesus megbiyag peuli'. ⁹Tatap nega, ingga neretian dye na pegsugiren dut Kesuratan et Empu', na si Jesus megbiyag peuli' teyeg dut kepeteyan. ¹⁰Pegketbes nemenguli' ne menge' pepengenaran dut kedye-kedyeng benwa.

Nepebiri' si Jesus dut ki Maria Magdalena

(Mateo 28:9-10; Markus 16:9-11)

¹¹Segwa' si Maria, petitiyeg nega dut liwan et lebeng, megsisiyak. Sasat megsisiyak nega, liminigat dut seled et lebeng. ¹²Duntin nebiri' ye duwang dereakan et Empu', megbebadyu' et gedyilew, megarung dut dinetunan et bilug i Jesus. Sembatu dut uuluan, sembatu dut titikeran. ¹³Iningkut et duwang dereakan et Empu', kwan dye, “Libun, manu megsiyak ke?” Kwan et libun, “Pegsiyakan ku sabab insi' dye daken neng Begerar, beke' kaya nesewran ku ba' embe binitan dye.”

¹⁴Pegberes ye't atin, peglingew ye tu' nebiri' ye si Jesus megtitiyeg, segwa' ingga pe' nepi'pitewan ye na atin ne si Jesus. ¹⁵Kwan i Jesus, “Libun, manu megsiyak ke? Sinu pegtulusen mu?” Siminambag si Maria, kwan ye, “Ila', ba' ikew nengisi', isugira' daken ba' embe dinetunan mu supaya isien ku.” Kwantin penugid i Maria sabab nebluan ye lang et mengingipat lang et keluluwakanan esentin.

¹⁶Segwa' kwan i Jesus kenye, “Maria.” Ampa' ne nepeteyuma si Maria dut kenye. Ganang nepi'pitewan ye ne, sinugid ye, kwan ye, “Raboni!” Atin bebresen et Hebreo gay bersen, “Menunuldu!”

¹⁷Kwan i Jesus dut kenye, “Kasi' ku mena pegkepti', sabab ingga pe' neketurun ku dut Empu' Ama'. Segwa', sumurung ke dut menge' pepengenaran ku, beke' tuturan' dye na', 'Peuli' ku ne dut Ama' ku. Na ating Ama', Ama' myu gasi. Ya Empu' ku, megdemikian Ya Empu' myu gasi.’ ” ¹⁸Pagka' kwantin ne nepesurung si Maria Magdalena dut menge' pepengenaran. Pegdateng duntin, pinabar ye na kwan ye, “Nebiri' ku Begerar in!” Ampa' ye ne tinuturan samat sinugid kenye i Jesus.

Nepebiri' si Jesus dut menge' Pepengenaran Ye

(Mateo 28:16-20; Markus 16:14-18; Lukas 24:36-49)

¹⁹Na atin eldew et Linggu, unang eldew et senglinggu dut arat et menge' taw't Judio. Pegdateng et gebi et ating eldew et linggu, ganang

negtingtimung menge' pepengenanar i Jesus, tinengleb dye't meget menge' lelengewan sampay penendewan, sabab megтетakut dye dut menge' pegibuten et menge' taw't Judio. Pagka' kwantin ne, siminled si Jesus, kaya bekbeynek dye, atin mene tu' sinugid ye et pinegketngaan dye, "Kesenangan matu' et dimyu." ²⁰Pagka' nebres i Jesus ne itue, pinebiri' ye kenyeng elima beke' kikilid. Pagka' nebiri' dye Begerar neksanan dye banar. ²¹Negsugid si Jesus peuli' dut kedye, "Kesenangan matu' et dimyu. Ba' enukwan pegdaak daken et Ama', kwantin gasi deaken ku kemyu." ²²Na ganang nesugid ye ne itue, binuhaan ye dye, kwan ye, "Terimana' myu Pasek na Nakem na' Empu'. ²³Ba' maapen myu menge' sala' et menge' taaw, maapen dye gasi et Empu'. Segwa' ba' diki maapen myu menge' sala' et menge' taaw, diki gasi maapen et Empu' dye."

Nepebiri' si Jesus ki Tomas

²⁴Segwa' si Tomas pegngeranen na si Didymus, ingin bersen "Kambar", sembatu dut sempulu' duwang pepengenanar kaya sentin pegdateng i Jesus dut tinengleb neng sisingle. ²⁵Tinuturan et ibang pepengenanar na kwan, "Nebiri' kay Begerar!" Segwa' kwan i Tomas, "Diki ku mengandel, selyu lang ba' mebiri' ku lasut et ransang elima ye, beke' ipeseled ku't tuldu' ku dut delang et menge' ransang, beke' meluek ku't keremut ku kikilid ye, atin pe' mengmemana ku ne."

²⁶Pegketalib et senglinggu, nemegtingtimung gasi peuli' menge' pepengenanar i Jesus dut metingreb neng benwa. Segwa' si Tomas pelelamud ne kedye. Sunggu metingreb ne benwa, atin mene ingga' dye tu', pegbiri' dye tu', petitiyeg ne si Jesus dut pinegketngaan dye, kwan ye, "Kesenangan mese't dimyu." ²⁷Negsugid si Jesus ki Tomas, kwan ye, "Tomas, isuwela' tuldu' mu anie, siyeki' be keremut ku in. Na, iktanga' keremut mu ampa' mu ne iluek elima mu dut kikilid ku ni'. Na, ingang kas ne pegduruwa, mengandel ke ne."

²⁸Kwan i Tomas ki Jesus, "Begerar ku beke' Empu' ku." ²⁹Kwan i Jesus kenye, "Sabab et nebiri' mu aku, mura ke nengandel. Mesukud sebarang kaya nekebiri' segwa' nengandel daken."

Angkan Manu Nesurat Itueng Buuk

³⁰Mekansang negang menge' kelilu'lilung tenda' nebuwat i Jesus dut elepan et kenyeng menge' pepengenanar na kaya nekesurat eset buuk na itue. ³¹Segwa' nesurat itue atu' supaya mengandel kew si Jesus na atin ne Mesias, etawa Kristo,^c ating Yegang et Empu', beke' sebarang mengengandel kenye maya biyag na kaya seskeran dut langit.

---

^c 20:31 *Mesias* etawa *Kristo* - Betsaen pasal itue dut Diksyunario.

Si Jesus beke' Kelilu'lilung Pegkeisi' et minge' Sera'

21 ¹Pegketbes et itue, negpebiri' peuli' si Jesus dut minge' pepengenanar ye dut abi' et dagat et Tiberias. Neinabu itue samat kwantin tuturan ye:

Atin masa, memegbebaya' minge' pepengenanar i Jesus dut deplakan et dagat. ²Indyari dye in de Simon Pedro, si Tomas pegngeranen Kamar, si Natanael tege-Kana dut probinsiya et Galilea, beke' duwang yegang i Sebedeo beke' duwang ibang pepengenanar i Jesus. ³“Megdyeul ku daken,” kwan i Simon Pedro kedye. “Maya' kay dimu!” kwan dye. Angkansa neperagat dye ne, pegdateng duun nemenakat ne dut gubang. Segwa' ating gebi kaya lang nekeisi' dye.

⁴Merimdiklem nega, si Jesus megtitiyeg dut egis, segwa' kaya nepi'pitewan et minge' pepengenanar ye na ya ne si Jesus. ⁵Timiningkag si Jesus kedye, kwan ye, “Menge' bila', maya sera' myu?” Tubag dye, “Kaya lang.” ⁶“Na, irebua' myu rambat myu dut tampa' kewanan et gubang myu, keisi' kew et mekansang.” Angkansa dinabu' dye. Pegbatun dye tu' usa-usa diki dye mebitua' petindal dut gubang sabab et derekerang minge' sera'.

⁷Pepengenanar neng mekmi' ki Jesus, kwan ye dut ki Pedro, “Begerar pelan atin!” Pegkekingeg i Pedro, “Begerar pelan atin,” insi' ye lelepesan ye ampa' ye ne sinamut mura nepesbur dut dagat. ⁸Segwa' ibang minge' pepengenanar i Jesus naya' ne dut gubang peiged megrerayak dye et rambat na baha et minge' sera', sabab diki banar merayu' dut deplakan. Maya lang minge' limangpulung depa lang rayu' ye. ⁹Ganang nekerunggu' dye, nebiri' dye na maya ne minge' sera' beke' bengbang na pegtetepaan dut бага et apuy.

¹⁰Kwan i Jesus kedye, “Bibit kew anie et senu-senung sera' neng neisi' myu.” ¹¹Si Simon Pedro, kenye neperibuwat ne dut gubang, pegketbes rinayak ye ne rambat dut deplakan. Nebaha et senggatus limangpulu' telung minge' derekerang minge' sera'. Segwa' misan kwantin keldamen kaya lang neuyat. ¹²Kwan i Jesus kedye, “Ani' kew ne, mengaan tyu mena et pengdirikleman.” Kaya misan sinu kedye neng minge' pepengenanar na meketuakal na mengingkut kenye, na kwan, “Sinu ke?” sabab sewd dye atin na Begerar. ¹³Nepekabi' si Jesus, ampa' nengisi' et bengbang pegketbes pinemgey ye dut kedye. Kwantin gasi kineradya dut sera'. ¹⁴Itue ne iketlung pegpebiri' i Jesus dut kenyeng minge' pepengenanar pegketbes na ya negbiyag peuli' teyeg dut kepeteyan.

Peruria' minge' Mengengandel Ku

¹⁵Ganang netbes dye ne nengaan, negsugid si Jesus dut ki Simon Pedro, kwan ye, “Simon, yegang i Juan, banar be na pegingenen mu

aku lebi nega et menge' itueng kesebayaan mu peginginen aku?" "E', Begerar!" kwan i Pedro, "Pegsesewren mu meingin ku dimu." "Na'," kwan i Jesus, "Peruria' menge' mengengandel ku samat mengingipat et menge' ibun et bibili, ipekana' dye." ¹⁶Negberes gasi peuli' si Jesus, kwan ye, "Simon yegang i Juan, banar be na pegingin mu daken?"

"E', Begerar!" kwan i Pedro, "Pegsesewren mu na peginginen ku ikew." Kwan i Jesus, "Meningipat et menge' bibili ku, ingin bersen, menge' mengengandel ku."

¹⁷Iketlu ne mingkut kenye, kwan i Jesus, "Simon, yegang i Juan, peginginen mu taku' aku?" Ruminupuk si Pedro sabab ketlu ne iningkut kenye, kwan ye, "Peginginen mu taku' aku?"

Timinubag gasi si Pedro, kwan ye, "Begerar, sewd mu ginsan neng ginis, sewd mu na peginginen ku ikew."

Sinugid i Jesus, "Na, timurua' menge' bibili ku, ingin bersen gasi, timurua' menge' mengengandel ku." ¹⁸Sinugid i Jesus ki Pedro, kwan ye, "Asal, isugid ku rimu, kwit ti' yengyegang ke nega sewd mu ne megimara, beke' megsurung ke misan embe gaay mu surungan. Segwa', pegurang mu ne, iktang mu mene lengen mu supaya pebedyuan ke et sebaya' mu, beke' dundunen ke mene ba' embe diki ingin mu surungan." ¹⁹Sinugid i Jesus itue supaya ipesewd ba' enukwan si Pedro matey, supaya sabab et kwantin mebantug ye Empu'. Indyari kwan i Jesus ki Pedro, "Mibut, ke daken!"

Ating Pepengenanar na Luwas nega Merga' ki Jesus

²⁰Liminingew si Pedro, nebiri' ye na megsusunud kedye pepengenanar neng mekmi' ki Jesus. Itue ne sembatung nepesendig dut derebdeban i Jesus dut pegkaan dye dut emuring pengmepunan. Na ya nega in negsugid, kwan, "Begerar sinu taku' megperagang dimu?" ²¹Ganang nebiri' i Pedro si Juan, kwan ye, "Begerar, enukwan gasi meinabu kenye?"

²²Siminambag si Jesus kenye, "Supama, ba' ingin ku na dumarana ya seked et kepeulian ku atu't dunya', enu dut dimu? Ikew, subali' mibut daken!"

²³Sabab et itue, nebuar pipitnaan sampay dut menge' mengandel, na itueng pepengenanar diki lang matey. Segwa' kaya lang sinugid i Jesus na ya diki ne matey. Erapun sinugid ye lang, "Supama, ba' ingin ku na dumarana ya seked et kepeulian ku atu't dunya', enu dut dimu?"

²⁴Itueng pepengenanar ye na negpebnar et itueng ginisan, beke' negsurat et itue. Nesewran kay kenyeng pesebanar keberbenaran.

Emuring Beres i Juan

²⁵Mekansang nega teyen binwat i Jesus. Segwa' ba' isurat ginsan, merali' ba' pikiren ku misan sengkedunyaan diki lang kalu' isunu' menge' buuk pasal et binwat i Jesus.